

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства
та інформаційно-аналітичної діяльності

На правах рукопису

КОРНІЄНКО АНГЕЛІНА ЮРІЇВНА

**РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АНАЛІТИКИ У РОЗВИТКУ
СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ**

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»
за освітньо-професійною програмою
«Інформаційна, документно-аналітична діяльність»
спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Науковий керівник:
кандидат історичних наук, доцент
Трофімук-Кирилова Тетяна Михайлівна

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № _____

засідання кафедри музеєзнавства,
пам'яткознавства та інформаційно-
аналітичної діяльності

від _____ 2025 р.

Завідувач кафедри проф. Гаврилюк С. В. _____

Луцьк – 2025

АНОТАЦІЯ

Корнієнко А. Ю. Роль інформаційної аналітики у розвитку сучасного інформаційного простору України. Кваліфікаційна робота на правах рукопису. Волинський національний університет імені Лесі Українки. Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Освітньо-професійна програма «Інформаційна, документно-аналітична діяльність». Луцьк, 2025.

У кваліфікаційній роботі комплексно досліджено роль інформаційної аналітики у формуванні та розвитку сучасного інформаційного простору України в умовах цифрової трансформації суспільства та російсько-української війни.

Розглянуто еволюцію інформаційно-аналітичної діяльності в контексті розвитку інформаційного суспільства – від традиційних методів аналізу інформації до сучасних концепцій аналітики великих даних. Здійснено аналіз історіографії проблеми та джерельної бази дослідження, що дозволило окреслити основні наукові підходи до осмислення ролі інформаційної аналітики у формуванні та розвитку сучасного інформаційного простору.

На основі аналізу контенту офіційних вебсайтів і соціальних мереж українських інформаційно-аналітичних центрів окреслено основні напрями їх діяльності, ключові завдання та механізми впливу на формування і функціонування національного інформаційного простору. Доведено, що інформаційна аналітика є важливим інструментом забезпечення ефективного державного управління, розвитку медіасередовища та бізнес-комунікацій, а також підвищення рівня інформаційної безпеки України в умовах російсько-української війни.

Визначено основні проблеми та перспективи розвитку українських інформаційно-аналітичних центрів, окреслено напрями підвищення їх ефективності у формуванні сучасного інформаційного простору України. Зроблено висновок про зростання значення інформаційної аналітики як

стратегічного інструменту прийняття управлінських рішень та протидії інформаційним загрозам.

Ключові слова: інформаційна аналітика, інформаційний простір України, інформаційно-аналітична діяльність, інформаційно-аналітичні центри, цифрова трансформація, інформаційна безпека.

SUMMARY

Korniienko A. Yu. The Role of Information Analytics in the Development of the Modern Information Space of Ukraine. Qualification thesis on the rights of the manuscript. Lesia Ukrainka Volyn National University. Specialty 029 «Information, Library, and Archival Affairs». Educational and professional program «Informational, Documentary and Analytical Activities». Lutsk, 2025.

The qualification work comprehensively examines the role of information analytics in the formation and development of the modern information space of Ukraine in the context of the digital transformation of society and the Russian-Ukrainian war.

The evolution of information and analytical activity is considered in the context of the development of the information society – from traditional methods of information analysis to modern concepts of big data analytics. An analysis of the historiography of the problem and the source base of the research is carried out, which made it possible to outline the main scientific approaches to understanding the role of information analytics in the formation and development of the modern information space.

Based on the analysis of the content of official websites and social networks of Ukrainian information and analytical centers, the main directions of their activity, key tasks, and mechanisms of influence on the formation and functioning of the national information space are identified. It is proved that information analytics is an important tool for ensuring effective public administration, the development of the media environment and business communications, as well as for increasing the level of information security of Ukraine in the conditions of the Russian-Ukrainian war.

The main problems and prospects for the development of Ukrainian information and analytical centers are identified, and the directions for increasing their effectiveness in shaping the modern information space of Ukraine are outlined. A conclusion is made about the growing importance of information analytics as a strategic tool for managerial decision-making and counteracting information threats.

Keywords: information analytics, information space of Ukraine, information and analytical activity, information and analytical centers, digital transformation, information security.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	11
РОЗДІЛ 2. ІНТЕРНЕТ-ПРЕДСТАВНИЦТВА ВІТЧИЗНЯНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ: СТРУКТУРА, ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ	22
РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ..	45
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

Актуальність дослідження. Стрімке зростання обсягів даних (Big Data) та поглиблення процесів цифровізації перетворюють інформацію на стратегічний ресурс, а здатність оперативно її аналізувати – на критичний чинник конкурентоспроможності держав, інституцій і окремих громадян. В умовах гібридних загроз, інформаційних війн і надшвидкого поширення дезінформації особливого значення набуває інформаційна аналітика, що поєднує методи збору, верифікації й інтерпретації даних для формування достовірних знань. Для України, яка водночас вибудовує національний інформаційний простір, протистоїть зовнішній агресії та інтегрується до європейської спільноти, ефективна аналітична діяльність стає запорукою безпеки, прозорості управління й економічного розвитку.

Актуальність дослідження обумовлюється кількома ключовими факторами. По-перше, зростає потреба державних органів та бізнесу у швидких, обґрунтованих рішеннях, що базуються на великих масивах даних та технологіях штучного інтелекту. По-друге, інформаційний простір України зазнає постійного зовнішнього інформаційного впливу, тож вітчизняні медіа та громадянське суспільство мають підвищувати стійкість до маніпуляцій шляхом розвитку аналітичних компетенцій. По-третє, науково-освітня сфера потребує актуалізації змісту підготовки фахівців інформаційно-аналітичного профілю, щоб відповідати вимогам ринку праці та міжнародним стандартам. Цифрова трансформація суспільства породжує нові етичні, правові та безпекові виклики, які неможливо вирішити без ґрунтовного аналізу джерел, процесів та наслідків циркуляції інформації. Таким чином, дослідження ролі інформаційної аналітики у розвитку сучасного інформаційного простору України є актуальною проблематикою, оскільки дозволить окреслити не лише теоретичні засади, а й сприятиме розробленню практичних механізмів підвищення ефективності управлінських рішень, зміцнення інформаційної безпеки та

формування культури критичного мислення серед усіх суб'єктів інформаційної взаємодії в Україні.

Метою дослідження є комплексне вивчення ролі інформаційної аналітики у формуванні та розвитку сучасного інформаційного простору України, визначення її потенціалу, проблем і перспектив у контексті цифрової трансформації суспільства та підвищення інформаційної безпеки.

Відповідно до мети дослідження у роботі поставлено такі **завдання**:

- простежити еволюційний шлях інформаційно-аналітичної діяльності від початкового етапу до сучасної концепції «аналітики великих даних»;
- охарактеризувати історіографію та джерельну базу дослідження;
- на основі аналізу контенту офіційних сайтів і соціальних мереж українських інформаційно-аналітичних центрів визначити основні напрями їх діяльності та ключові завдання у розвитку сучасного інформаційного простору України;
- виявити напрями та механізми впливу інформаційно-аналітичних центрів на функціонування національного інформаційного простору;
- визначити проблеми та перспективи розвитку українських інформаційно-аналітичних центрів для підвищення їх ефективності у формуванні інформаційного простору України.

Об'єктом дослідження є інформаційний простір України як сукупність інформаційних процесів, технологій та інституцій, що забезпечують створення, циркуляцію, оброблення та використання інформації у суспільстві.

Предметом дослідження є роль, механізми та результати впливу інформаційної аналітики як інструменту формування, розвитку та забезпечення безпеки національного інформаційного простору України в умовах цифрової трансформації та російсько-української війни.

Методи дослідження визначалися темою, метою та завданнями роботи й ґрунтувалися на комплексному використанні загальнонаукових і спеціальних підходів. Методологічну основу склали загальнонаукові методи аналізу, синтезу, абстрагування та узагальнення. Аналіз дав змогу глибоко

охарактеризувати джерела дослідження – наукові публікації, нормативно-правові акти й статистичні дані, що стосуються інформаційно-аналітичної діяльності. За допомогою синтезу ці матеріали було згруповано відповідно до поставлених завдань, що дозволило отримати цілісне бачення проблеми. Абстрагування та узагальнення допомогли виокремити ключові тенденції розвитку інформаційної аналітики й сформувані узагальнені висновки.

Використано також структурно-системний метод, який дав можливість розглядати інформаційно-аналітичну діяльність у взаємозв'язку з елементами сучасного інформаційного простору та оцінити її місце в державному управлінні, медіа й бізнес-середовищі.

Дослідження ґрунтується на принципах об'єктивності, науковості, всебічності та системності, що забезпечило достовірність одержаних результатів і можливість формування практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності інформаційно-аналітичної діяльності у національному інформаційному просторі.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному аналізі ролі інформаційної аналітики у розвитку сучасного інформаційного простору України, здійсненому шляхом поєднання теоретичних підходів і практичного аналізу діяльності українських аналітичних центрів. На основі дослідження контенту офіційних сайтів і сторінок у соціальних мережах охарактеризовано основні напрями роботи центрів, їхні ключові здобутки та проблеми у здійсненні інформаційно-аналітичної діяльності, а також запропоновано шляхи поступового вирішення цих проблем.

Практичне значення одержаних результатів. Матеріали кваліфікаційної роботи будуть корисними здобувачам освіти спеціальності «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» при вивченні таких освітніх компонентів як «Інформаційна аналітика», «Інформаційно-аналітична діяльність», «Аналітико-синтетична обробка документів», «Документознавство» та ін.

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень було апробовано на XIII Міжвузівському науково-практичному семінарі «Проблеми й перспективи розвитку інформаційної, бібліотечної та архівної справи» (м. Луцьк, 04 грудня 2025 р.)

Публікації. Окремі положення кваліфікаційного дослідження опубліковані у збірнику матеріалів доповідей учасників XIII Міжвузівському науково-практичному семінарі «Проблеми й перспективи розвитку інформаційної, бібліотечної та архівної справи» (м. Луцьк, 04 грудня 2025 р.) [22].

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інформаційна аналітика за останні десятиріччя перетворилася з допоміжної бібліографічної технології на стратегічний ресурс, що визначає конкурентоспроможність держав, бізнесу і навіть окремих громадян. Її сутність полягає у здатності швидко конвертувати первинні, часто хаотичні дані у впорядковані знання, потрібні для ухвалення обґрунтованих рішень. Саме тому від коректного розуміння поняття, логіки розвитку та методологічних засад інформаційної аналітики значною мірою залежить ефективність сучасного інформаційного простору України [10, с. 102–104].

У вітчизняній науці існує низка визначень, які фіксують двоєдину природу інформаційно-аналітичної діяльності (ІАД). Л. Філіпова трактує її як «цілісну сукупність методологічного, організаційного й технологічного забезпечення розумової праці», спрямованої на формування інформаційної бази для оптимальних рішень України [33]. В. Варенко робить акцент на інтелектуальному аспекті, підкреслюючи, що ІАД – це спеціалізований різновид мисленнєвої діяльності, у ході якої первинна інформація перетворюється на вторинний аналітичний продукт, здатний мінімізувати управлінські ризики України [5]. Дослідник зауважує, що існує ціла індустрія – інформаційно-аналітична (інформаційно-аналітичні служби, інформаційно-аналітичні відділи тощо), яка і займається виробництвом, на основі існуючих інформаційних баз і джерел, нової аналітичної інформації, яка на сьогоднішній день є найціннішим продуктом на ринку інформації України [4, с. 35–38].

О. Мандзюк, аналізуючи термінологічне поле, додає, що інформаційна аналітика базується на синергії людського інтелекту й комп'ютерних технологій і спрямована на прогнозування та вибір найдоцільніших альтернатив дії [26, с. 171–176]. Незважаючи на різні акценти, усі автори сходяться на тому, що ключовою ознакою ІАД є перетворювальний характер:

дані не просто поширюються, а проходять логіко-сміслову обробку та інтегруються у рішення [4, с. 35–38].

Структурно інформаційна аналітика охоплює кілька взаємопов'язаних фаз. Спочатку відбувається виявлення інформаційних потреб і пошук релевантних джерел. Далі – критичний відбір і фільтрація матеріалу, під час яких застосовують методи бібліографічного опису, анотування, реферування та індексування. На третьому етапі інформація синтезується, узагальнюється, інтерпретується і набуває форми довідки, огляду чи прогнозу. Фінальною фазою є комунікація результатів: підготовлені висновки передаються тим, хто ухвалює рішення, або публікуються для ширшої аудиторії, формуючи публічний дискурс [33].

Історично корені аналітичного підходу сягають античності. Уже в діалогах Сократа та логічних трактатах Арістотеля спостерігаємо перші зразки системного аналізу фактів, індукції та дедукції – процедур, що лягли в основу сучасних аналітичних методик [5, с. 35–38].

Більшість дослідників підходять до вивчення еволюції аналітики, виокремлюючи ключові етапи її розвитку, що прямо співвідносяться із інформаційними революціями (від винайдення писемності до мікропроцесорних технологій), а також інституціоналізацією цієї діяльності – від військового використання терміну «think tanks» до появи сучасних аналітичних центрів, які формують стратегії державного управління та економіки.

Аналізуючи теоретичні засади дослідження, важливо окреслити еволюційний шлях, який привів до зростання ролі інформаційної аналітики у суспільних процесах. Так, В. М. Варенко виокремлює ключові етапи технологічної трансформації, внаслідок яких сформувалося нова соціально-технічна парадигма – інформаційне суспільство. Згідно із його підходом, еволюція відбувалася через низку інформаційних революцій, які радикально змінювали способи обробки та передачі інформації:

- Перша революція – виникнення писемності (забезпечила можливість накопичення та передачі знань між поколіннями).
- Друга революція – винахід книгодрукування, XVI ст. (призвела до радикальних змін індустріального суспільства, організації діяльності та культури).
- Третя революція – винахід електрики, кінець XIX ст. (створила засоби оперативного передавання й накопичення інформації – телеграф, радіо, телефон).
- Четверта революція – винахід мікропроцесорної технології і поява персонального комп'ютера, 70-ті рр. XX ст.) (перехід до електронних засобів обробки даних, мініатюризація та програмно-керовані процеси).
- П'ята революція – інформаційна революція, кінець 90-х рр. XX ст. (набула найбільшого розвитку в комерційній сфері, висунувши на перший план концепцію створення вартості та добробуту через інформацію, що дало поштовх до розвитку корпоративного управління) [5].

Ці революційні зміни логічно призвели до інституціоналізації аналітичної діяльності. Історія формування інформаційно-аналітичних служб (ІАС), відомих як «мозкові центри» («think tanks»), починається із середини XX ст. Термін «think tanks» вперше з'явився у США під час Другої Світової війни, позначаючи захищене середовище для розробки військових стратегій експертами. Слід зазначити, що найстаріші аналітичні структури, такі як американський Фонд імені Р. Сейджа (Russell Sage Foundation), виникли ще на початку XX ст. (1907 р.). Вони стали реакцією політичних та наукових кіл на необхідність вироблення стратегій розвитку країни та захисту національних інтересів у динамічному світі, що підкреслює важливість аналітики для суспільного та державного управління [5].

Починаючи з 1990-х років, у діяльності світових «фабрик думок» (think tanks), які вивчали проблеми зовнішньої політики, політики безпеки, відбулися суттєві зміни, спричинені передусім проблемами фінансування та необхідністю підвищення ефективності. Це призвело до запровадження «цільового

маркетингу»: багатопрофільні інститути почали реорганізовувати діяльність, переходячи від широкої сфери політичних досліджень до вузької спеціалізації (наприклад, соціальні, екологічні, технічні дослідження). Хоча така спеціалізація підвищує експертність, вона створює значний ризик для існування аналітичних центрів у разі втрати інтересу або припинення фінансування фондами чи приватними особами [5].

На сьогодні, в умовах глобальних криз, світові аналітичні школи активно працюють над узагальненням негативного досвіду та прорахунків аналітичних служб різних рівнів. Основною метою є інтеграція цього досвіду в систему поглядів на методи розробки управлінських рішень. Особлива увага приділяється прогностичній діяльності для упередження негативних явищ, ризиків та небезпек. Як наслідок, алгоритм прогнозування стає більш досконалим і обачливим, базуючись на моделі: «а що буде після того, як...»

Щодо розвитку аналітики в незалежній Україні, то розпад радянської системи та перші роки незалежності ознаменувалися швидким формуванням нових інформаційних потреб: державні органи, комерційні структури та ЗМІ почали засновувати власні інформаційно-аналітичні служби, орієнтовані вже не лише на макрорівень науки й техніки, а й на політичний аналіз, ринкові дослідження, PR-стратегії. У ці ж роки бібліотеки, долаючи кризу «паперової» моделі, крок за кроком розширювали функції: від традиційного фондосховища до центрів, що створювали власні аналітичні бюлетені й бази даних [23, с. 38–44]. Академічні програми поступово адаптувалися: дисципліна «Інформаційно-аналітична діяльність» стала базовою в підготовці фахівців спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» [4, с. 35–38].

На рубежі тисячоліть поняття «інформаційна аналітика» набуває нової глибини завдяки стрімкому розвитку цифрових комунікацій: інтернет-портали, електронні ЗМІ, корпоративні сховища даних, системи бізнес-аналітики (BI) та OLAP-технології істотно розширили як джерельну базу, так і інструментарій ІАД [35]. Паралельно з'являються перші українські think tanks, які продають аналітичні огляди, спрямовані на зовнішню політику, безпеку, економічні

прогнози. Таким чином, ІАД виходить за межі бібліотечно-інформаційної галузі й перетворюється на мультидисциплінарний простір, де перетинаються ІТ, соціальні науки, економіка та управління [5].

Механізми аналітичної роботи на той час усе ще спиралися в основному на структуру аналітико-синтетичної переробки документів: опис, анотування, реферування, індексування, фактографічний вилучення даних. Однак зі зростанням обсягів інформації виникла потреба в автоматизації цих процедур, що стимулювало розвиток лінгвістичних процесорів, систем машинного перекладу та семантичних мереж [26, с. 172]. У результаті в аналітичну практику були інтегровані методи комп'ютерної лінгвістики – автоматичне складання тез, тематичне кодування, класифікація та кластераналіз [35].

Підсумовуючи цей етап еволюції, можна відзначити кілька ключових рис. По-перше, аналітика вийшла з академічно-бібліографічного гнізда і стала самостійним ринковим товаром. По-друге, вона поступово змістила акцент із описових характеристик документів на інтерпретацію та прогнозування. І, по-третє, розвиток комп'ютерних технологій започаткував «швидкі» методи аналізу, що стали попередниками сучасної обробки великих даних [20, с. 110–113].

Протягом останніх десяти років інформаційна аналітика вступила у фазу, що умовно позначається як «аналітика великих даних»: ключовим ресурсом стали не окремі документи, а масиви цифрових записів – лог-файли, соціальні мережі, відкриті урядові портали, телеметрія IoT-пристроїв. Їхня обробка вимагає нових підходів: розподілених обчислень, хмарних середовищ і алгоритмів машинного навчання, здатних генерувати прогнози у реальному часі [26, с. 171–176]. Завдяки платформам Hadoop / Spark та візуалізаторам Power BI чи Tableau аналітичний цикл скоротився з тижнів до лічених хвилин, а фокус змістився з описового (descriptive) на прогнозний (predictive) й рекомендаційний (prescriptive) рівні [35].

У державному секторі України такі зміни проявилися у запуску систем «Прозоро», «Є-Data», «Дія», що щоденно генерують терабайти транзакційних

даних. Їхнє аналітичне опрацювання дає змогу оперативно відстежувати бюджетні видатки, виявляти корупційні ризики й будувати сценарії соціально-економічного розвитку [10, с. 103]. У медіапросторі алгоритми SERM-моніторингу та фільтри факт-чекінгу допомагають редакціям протидіяти дезінформації та інформаційним атакам, що особливо актуально в умовах воєнної агресії та гібридних загроз [5]. Бізнес-сектор водночас інтегрує BI-модулі у CRM та ERP-системи, перетворюючи оперативні показники продажів і логістики на дашборди KPI, доступні в режимі 24/7 [35].

Трансформація торкнулася й бібліотек: вони поступово перетворюються на інтелект-центри, що не лише зберігають фонди, а й забезпечують семантичне тегування, текстову аналітику та надання даних як сервісу» викладачам, дослідникам і стартапам [23, с. 38–44]. Широке впровадження АБІС типу ALMA, Koha та ін. дозволило об'єднати каталоги у кооперативні репозитарії та запровадити аналітичні надбудови, які відстежують тренди читання й автоматично формують рекомендаційні списки для різних цільових аудиторій [20, с. 110–113].

Разом з технологічним стрибком кардинально змінився профіль сучасного аналітика. Якщо у 1990-х роках головними компетентностями були критичне читання та знання бібліографічних стандартів, то нині до базового набору» входять навички SQL-запитів, основи Python або R, розуміння нейронних мереж і вміння працювати з API відкритих даних [26, С. 174].

Поряд із новими можливостями постали структурні проблеми. По-перше, ринок праці відчуває дефіцит фахівців рівня data analyst / data scientist», здатних поєднувати галузеву експертизу з аналітичними інструментами [10, с. 104]. По-друге, нормативно-правова база України ще не повністю регулює питання деперсоналізації даних, повторного використання відкритих наборів і відповідальності за аналітичні помилки, що ускладнює впровадження єдиних стандартів на державному рівні [20, с. 110]. По-третє, існує проблема сумісності даних: різні відомчі реєстри фіксують тотожні сутності у відмінних

форматах, що потребує упровадження загальнонаціональних таксономій і протоколів обміну [35].

Особливої гостроти проблема набуває під час воєнних дій: інформаційні операції противника спрямовані на підрив довіри до державних інституцій через поширення фейкових новин і злив» викривлених даних. У таких умовах **операційна аналітика** стає інструментом першої лінії оборони – вона відстежує аномалії в інформаційних потоках, локалізує джерела вкиду й формує рекомендації для контрзаходів [5].

Перспективи розвитку ІАД можна згрупувати у три стратегічні напрями.

1) Стандартизація та регуляція. Україна вже приєдналася до Європейської хмарної ініціативи GAIA-X; наступним кроком має стати гармонізація національних протоколів метаданих і впровадження єдиних етичних принципів AI-аналітики, що мінімізують ризики дискримінації та зловживань [10].

2) Освіта й популяризація аналітичної культури. Університети інтегрують у навчальні плани курси Python for Data, Visualization Storytelling, Data Ethics. Бібліотеки й медіацентри водночас запускають публічні воркшопи з базової дата-грамотності, щоб сформувати у громадян навички критичного читання статистики та графіків [23, с. 41].

3) Глибока інтеграція штучного інтелекту. Найближчим часом очікується перехід від rule-based систем до повністю самонавчальних платформ, які у режимі reinforcement learning оптимізуватимуть аналітичні моделі під конкретні галузі – агротех, фінтех, e-health. Це підвищить точність прогнозів, але одночасно поставить питання прозорості алгоритмів і можливих чорних скриньок» [26, с. 174].

Отже, можна стверджувати, що інформаційна аналітика в Україні пройшла шлях від карткових каталогів до хмарних дата-лаків і штучного інтелекту, причому кожен етап розширював як інструментарій, так і сферу застосування. Її сутність сьогодні – у швидкій трансформації багатовимірних потоків даних на релевантні знання, що прямо впливають на безпеку,

економічний розвиток і якість життя громадян. Подальший успіх галузі залежить від синхронного прогресу у трьох площинах: нормативній, освітній та технологічній. Усі вони потребують комплексної державної політики, партнерства з бізнесом і активної позиції наукової спільноти, адже лише так Україна зможе вибудувати стійку, прозору й конкурентну аналітичну екосистему, здатну ефективно реагувати на виклики цифрової доби.

Питання інформаційної аналітики в Україні досліджуються систематично, хоча й залишаються переважно у площині окремих галузевих студій. Інтерес до теми стимулюється зростанням цифрових даних та посиленням вимог до обґрунтованості управлінських рішень в умовах воєнних та інформаційних викликів перед Україною. Наукова думка динамічно реагує на ці виклики, переходячи від публікацій початку 2000-х років до міждисциплінарних проєктів, що об'єднують фахівців різних галузей.

Поняттєво-термінологічну основу формує науковий доробок О. М. Кобелева, який акцентує на багатовимірності визначення інформаційно-аналітичної діяльності та необхідності її чіткого розмежування від суміжних інформаційних практик, зокрема довідково-бібліографічних процесів. Його праці зосереджені на еволюції технічних рішень від карткових каталогів до хмарних баз даних [21, с. 83].

На методологічні й технологічні аспекти звертає увагу Л. Я. Філіпова. До прикладу, у одній із публікацій про бізнес-аналітику та засади інформаційно-аналітичної діяльності вона аналізує сучасні характеристики систем бізнес-аналітики у взаємозв'язку з професійними компетенціями інформаційних аналітиків, а також тенденції розвитку систем та їх інтеграцію у корпоративні процеси. Аналітика та бізнес-аналітика розглядається авторкою не тільки як ефективна діяльність, а й як «науковий підхід до ведення бізнесу» [55, с. 44].

У навчальному посібнику *Основи інформаційно-аналітичної діяльності*, серед авторів якого є й Л. Я. Філіпова розкрито теоретичні, методичні, організаційні та прикладні аспекти інформаційно-аналітичної діяльності. Особлива увага приділена авторами розвитку теоретичних основ та

висвітленню організаційно-методичних і правових засад інформаційно-аналітичної діяльності. Окрім того у підручнику подано типологію інформаційно-аналітичних продуктів і послуг та описано методику створення та розробки інформаційно-аналітичних документів [35].

Інша дослідниця Л. О. Шашкова розширює теоретичну площину, розглядаючи аналітику як складову інформаційної культури та підкреслюючи роль критичного мислення у процесі інтерпретації даних [65].

Теоретичний масив робіт формує цілісне бачення інформаційно-аналітичної діяльності як багатовимірної практики з термінологічною базою, стандартизованими операціями аналітико-синтетичної обробки та необхідною моделлю компетентностей фахівця.

Другий напрям досліджень сфокусований на інституційному становленні, технологічній трансформації та прикладних складових інформаційно-аналітичної діяльності. Особливо вагомим є доробок С. В. Палія, який досліджує проблематику інформаційно-аналітичних центрів (далі – ІАЦ) у трьох напрямках: кадровому, організаційному та безпековому. Науковець аналізує проблеми у діяльності ІАЦ, акцентуючи увагу й на сучасному етапі – в умовах російсько-української війни. На його думку ІАЦ в Україні розвиваються як інституції комплексного інформаційного аналізу, що інтегрують природний інтелект, цифрові технології та методи математичного моделювання. Вони забезпечують не лише перетворення даних у знання, а й оцінку тенденцій, прогнозування розвитку подій, що є важливим елементом інформаційного простору. Окрім того, структура ІАЦ включає інформаційні банки даних, центри обробки інформації, технічні підрозділи та навчальні осередки [37]. Це дозволяє формувати якісний інформаційний продукт, адаптований до умов сучасних викликів та загроз.

В іншій публікації цього ж автора зауважено, що частина організацій, які діють в Україні як ІАЦ, насправді відповідають за інформатизацію у своїй галузі, або за зв'язки з громадськістю, тому надзвичайно актуальним питанням є удосконалення напрямів діяльності таких центрів, спрямованих на

підвищення ефективності системи інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності органів державної влади [38, с. 332–334].

Вагомий внесок у дослідження прикладних механізмів робить П. Р. Пуцентайло, котрий аналізує інформаційне забезпечення аналітичної діяльності в управлінні підприємствами, демонструючи значення якісних даних для стратегічних рішень [45, с. 169].

Прикладні аспекти розгорнуто в дослідженнях В.М. Варенко. У навчальному посібнику «Інформаційно-аналітична діяльність» [5] проаналізовано найважливіші теоретичні і прикладні питання ІАД, деталізовано принципи, методи та методики застосування аналітичних технологій для обґрунтування управлінських рішень. Окремо охарактеризовано розвиток інтелектуальних засобів, еволюцію професії аналітика, наслідки інформаційної революції, а також безпекові загрози та концептуальні основи інформаційного суспільства.

На рівні регіонального врядування теоретичні аспекти розвитку аналітичної діяльності підкріплюються емпіричними дослідженнями про роль інформаційно-аналітичних документів та відповідних підрозділів як «нервової системи» взаємодії з органами місцевого самоврядування України: моніторинг запитів населення, підтримка вебресурсів, розвиток електронних послуг, які збільшують участь громадян у процесах прийняття рішень [5, с. 66–170].

У сучасних дослідженнях висвітлюється роль окремих інституцій, окрім ІАЦ у розвитку інформаційно-аналітичній діяльності в Україні, зокрема, трансформація бібліотек у напрямі інтелект-центрів». Так, В. Загуменна та О. Кузьменко простежують, як бібліотеки переходять від традиційної функції зберігання документів до активного виробництва аналітичного контенту через цифрові репозитарії та сервіси дані-як-послуга» [23, с. 38–44].

Дослідники акцентують свою увагу й на проблемах розвитку аналітики в Україні: нестачі стабільного фінансування, слабкої взаємодії між аналітичними центрами, органами влади й бізнесом, кадровому дефіциті та нерівномірної регіональної присутності таких установ знижують результативність аналітичної

діяльності та роблять її внесок у публічну політику фрагментарним [24, с. 87–90].

Джерельна база дослідження охоплює два взаємозв'язані блоки, що забезпечують комплексне висвітлення теми. До першого належать матеріали, розміщені на офіційних вебсайтах та у соціальних мережах державних і недержавних ІАЦ. У роботі були використані матеріали офіційного сайту Державної установи Інститут економіки та прогнозування НАН України» [27], Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України [13], Інституту соціології НАН України [15], Національного інституту стратегічних досліджень [50], Центру протидії дезінформації при РНБО України [60]. Серед недержавних інформаційно-аналітичних центрів у дослідженні використано матеріали Центру досліджень суспільства Cedos [43], аналітичного центру DiXi Group [44], Центру Разумкова [18], а також Інституту економічних досліджень та політичних консультацій [42].

Другу групу джерел складають статистичні та аналітичні відомості, представлені на вебсайтах інформаційно-аналітичних центрів.

Отже, теоретичні основи дослідження інформаційно-аналітичної діяльності визначають її як цілеспрямований процес аналітико-синтетичної обробки інформації для обґрунтування управлінських рішень. Її розвиток зумовлений інформаційними революціями та цифровізацією, що змінили інструменти аналізу й розширили сфери застосування. Сформована теоретична база слугує науковим підґрунтям для подальшого аналізу сучасних практик інформаційно-аналітичної діяльності

РОЗДІЛ 2

ІНТЕРНЕТ-ПРЕДСТАВНИЦТВА ВІТЧИЗНЯНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ: СТРУКТУРА, ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ

У сучасних умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій ефективне функціонування національного інформаційного простору є ключовою передумовою стабільності держави, її інформаційного суверенітету та можливості ухвалення обґрунтованих управлінських рішень. Інформаційно-аналітичні центри (далі - ІАЦ) є важливими структурами, які забезпечують збір, систематизацію, оцінювання та інтерпретацію інформації, необхідної для прийняття рішень у державному секторі, бізнесі та громадському середовищі. Вони сприяють забезпеченню стійкості інформаційного простору, виявленню загроз, протидії дезінформації та підтримці належного рівня прозорості інформаційних потоків. ІАЦ виконують функцію посередника між великими масивами даних і суб'єктами управління, формуючи нові знання, що впливають на формування стратегічних та оперативних рішень.

У дослідженнях вітчизняних науковців мережа ІАЦ України розглядається як фундамент для формування ефективної інтелектуальної платформи ухвалення управлінських рішень, який наразі перебуває на стадії еволюції та формування, проте вже демонструє достатній рівень ефективності [24, с. 86]. Класифікація інформаційно-аналітичних центрів є багатовимірною і ґрунтується на сукупності критеріїв – від належності, джерел фінансування, підпорядкованості, форми власності та економічного статусу до цільового призначення, сфери обслуговування, тривалості й режиму функціонування, ступеня відкритості аналітичного продукту, впливу на громадську думку тощо. Так, за належністю ІАЦ поділяються на державні (наприклад, ДП Держзовнішінформ», інформаційно-аналітичні підрозділи при органах державної влади і т.д.) та недержавні (зокрема, Український центр економічних та політичних досліджень імені О. Разумкова, аналітичний центр Українські студії стратегічних досліджень» і т.д.); за джерелами фінансування – бюджетні,

госпрозрахункові та безоплатні (на громадських засадах); за підпорядкованістю – підпорядковані керівництву (державному, партійному, академічному тощо) та незалежні; за правом власності – належать юридичним або фізичним особам; за економічними показниками – комерційні та неприбуткові; за цільовим показником – інформаційно-управлінські, соціально-консолідуючі, наукові або суспільно-просвітницькі; за дотриманням законності – законослухняні та ті, що вчиняють правопорушення; за статусом суб'єктів діяльності – владно-державні, громадські, підрозділи у структурі Національних бібліотек та відокремлені професійно-орієнтовані суб'єкти (інститути і центри досліджень, аналітичні центри); за партійною ознакою – партійні та позапартійні; за наявністю допуску до таємниці в установленім законом порядку – допущені та без допуску; за структурою – розгалужені та моноструктурні; за охопленням напрямів – спеціалізовані або широкого спектра; за чисельністю – малочисельні, середні та великі; за сферою обслуговування – загальнодержавні (міждержавні) та локальні (регіональні); за часом діяльності – постійно діючі та тимчасові; за часом існування – понад 10 років, понад 5 та нещодавно створені; за ступенем впливу на громадську думку – авторитетні та сумнівні; за науковим потенціалом – об'єднання науковців, об'єднання фахівців (спеціалістів) або об'єднання громадських експертів; за ступенем поширення аналітичного продукту – відкриті та закриті; за деонтологічними ознаками – конструктивні та деструктивні [24, с. 88].

Державні аналітичні центри створюються органами влади для забезпечення інформаційної підтримки процесів прийняття управлінських рішень, формування стратегічних програм розвитку та моніторингу ефективності публічної політики. Такі центри працюють у межах визначених повноважень і мають доступ до офіційної статистичної інформації, що сприяє виробленню аналітичних висновків, важливих для державних інституцій. Їх діяльність спрямована на практичне застосування результатів досліджень у сфері державного управління [2].

Недержавні аналітичні центри, у свою чергу, формуються як незалежні інституції громадянського суспільства – за ініціативи громадських організацій, приватних структур або міжнародних фондів. В українському контексті саме недержавні аналітичні центри стали провідними у сфері вироблення експертної думки. Їхня поява пов'язана з потребою у незалежній експертизі щодо соціальних, економічних та політичних процесів, формуванні публічної політики та розвитку демократичних інститутів. Завдяки автономності від державних структур, недержавні центри мають змогу формувати альтернативні підходи до аналізу суспільних явищ, активно залучати міжнародний досвід і брати участь у розвитку відкритої дискусії. Досвід провідних українських центрів підтверджує, що незалежна аналітика стала важливим інструментом формування політики та взаємодії між владою і суспільством [25, с. 79–83].

Глобалізація перетворює міжнародний комунікаційний ландшафт на простір конкуренції наративів і національних брендів, де публічні образи та репутація формуються передусім у цифрових медіа. Для України це означає, що інформаційний простір не збігається з державними кордонами, а поєднує внутрішні та зовнішні потоки, залишаючись вразливим до впливів іноземних загроз [34, с. 278].

ІАЦ відіграють важливу роль у формуванні аналітичної культури держави, розбудові системи моніторингу та прогнозування суспільних процесів, а також у створенні комплексних інформаційних продуктів, які використовують органи державної влади і місцевого самоврядування в Україні. За цих умов інтернет-представництва інформаційно-аналітичних центрів – офіційні сайти, блоги та перевірені канали у цифрових медіа – виступають операційними інтерфейсами інформаційного простору, що структурують доступ до знань і виконують функції інтерпретації подій для різних аудиторій [9, с. 22]. Саме якість інформаційної архітектури цих онлайн-платформ, прозорість і регулярність публікацій, а також доречне використання соціальних мереж визначають ефективність інтегративної, комунікативної та геополітичної

функцій інформаційного простору. Далі розглянемо діяльність державних та недержавних центрів на окремих прикладах. Державні центри:

Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД) – державна науково-дослідна установа, створена 4 березня 1992 року Указом Президента України як базова установа аналітично-прогнозного супроводу діяльності Президента та Ради національної безпеки і оборони України (РНБО) [9, с. 22–39]. Інститут є консультативно-дорадчим органом при Президентові України, його офіційне підпорядкування – безпосередньо главі держави.

НІСД відповідає за формування і подачу експертних доповідей, програмних документів і нормативно-правових актів, а також за підготовку стратегічних прогнозів і аналітики з ключових питань розвитку країни – від національної безпеки й оборони до соціально-економічних, геополітичних, енергетичних та інформаційних викликів. У структурі інституту існують численні науково-аналітичні підрозділи, що охоплюють тематику зовнішньої політики, міжнародної безпеки, економіки, соціальних змін, регіонального розвитку, інформаційної безпеки.

Офіційним інтернет-представництвом НІСД є сайт <https://niss.gov.ua>, де представлено базову інформацію про інститут: його місію, завдання, структуру, контакти та адреси. На сайті також доступні розділи «Про інститут», «Дослідження», «Публікації» та інші тематичні напрямки, що демонструють актуальні аналітичні теми. Також НІСД не обмежується сайтом: інститут активно використовує соціальні мережі як канали поширення аналітики, анонсів та експертних коментарів. На головній сторінці офіційного ресурсу розміщені посилання на сторінки установи у Facebook, Telegram, Twitter/X та YouTube, що дозволяє охоплювати різні аудиторії – від державних інституцій до медіа, науковців та широкої громадськості. Використання кількох соціальних платформ та месенджерів підсилює відкритість інституту, забезпечує оперативність комунікації та доступність аналітичних продуктів, а також створює додаткові точки взаємодії з експертною спільнотою та міжнародними партнерами [30; 32; 79; 31].

Серед аналітичних продуктів, які публікує НІСД – науково-аналітичні доповіді, стратегічні прогнози, експертні висновки, аналітичні огляди та дослідження з питань безпеки, економіки, геополітики, соціально-економічного розвитку. Інститут також видає фахове академічне видання «Стратегічна панорама» – журнал, котрий охоплює теми міжнародної та національної безпеки, оборони, енергетики, екології, геополітики, економічної та соціальної стабільності [50].

НІСД публікує матеріали відкрито – журнал, аналітичні доповіді й звіти доступні на сайті чи через публічні цифрові ресурси, що забезпечує відносну прозорість і можливість аналізу експертних висновків для широкого кола зацікавлених: урядових органів, міжнародних партнерів, експертів, науковців та громадськості.

Інститут відіграє важливу роль у формуванні стратегічної політики держави, адже працює безпосередньо з Президентом і РНБО, тому має доступ до найактуальніших питань національної безпеки Його аудиторія – це перш за все органи влади та безпеки, але також – аналітичне середовище, міжнародні організації, науковці, журналісти й усі, хто стежить за безпековими, економічними та геополітичними процесами в країні. Найкраще він виконує функцію стратегічної експертизи та прогнозування у сфері безпеки, зовнішньої політики і державного розвитку, створюючи аналітичні доповіді, сценарії, висновки та рекомендації для ухвалення політичних рішень. Комунікаційна модель включає полісу-аналітику, публікацію доповідей, обмежених, але присутній відкритий доступ до матеріалів і спеціалізований журнал *Strategic Panorama*. Інститут працює насамперед у вертикалі влади, тому комунікація спрямована на державні інституції й партнерів, а сайт і журнал виконують роль вітрини стратегічного знання для ширшої аудиторії.

Центр протидії дезінформації (ЦПД) було створено 11 березня 2021 року Указом Президента України як спеціалізований державний інформаційно-аналітичний центр у структурі Ради національної безпеки і оборони України з метою формування стратегічного бачення щодо протидії дезінформації,

інформаційним операціям та впливам, що становлять загрозу національній безпеці. Із моменту заснування центр визначено як інституцію, що забезпечує аналітичний супровід державних рішень у сфері інформаційної безпеки, здійснює моніторинг інформаційного простору, аналізує механізми поширення дезінформації та виробляє рекомендації щодо нейтралізації інформаційних загроз, у тому числі в координації з відповідними органами влади, міжнародними партнерами й експертними спільнотами. Як державний орган, Центр входить до апарату РНБО та працює під організаційним керівництвом цієї інституції, виконуючи завдання стратегічного рівня, пов'язані з оцінкою інформаційних ризиків, підтримкою державної політики у сфері медіаграмотності, кібер- та інформаційної безпеки.

Основні напрями роботи центру охоплюють системний моніторинг і аналіз інформаційних операцій, виявлення дезінформаційних кампаній та інформаційних впливів, дослідження методів маніпуляції громадською думкою та оцінку ризиків, пов'язаних із інформаційною безпекою держави. Центр розробляє аналітичні записки та рекомендації для державних структур, проводить експертні оцінки інформаційних загроз, аналізує наративи, які поширюються в медіа та соціальних мережах, а також займається підвищенням рівня громадської обізнаності щодо дезінформації, включно з матеріалами з медіаграмотності та роз'ясненням типових механізмів маніпуляції.

Офіційним цифровим представництвом ЦПД є двомовний (з інтерфейсом на українській та англійській мовах) сайт <https://cpd.gov.ua>, структура якого побудована навколо ключових напрямів діяльності та відображає аналітичний характер установи. На головній сторінці та в меню зібрані тематичні розділи, присвячені актуальним інформаційним викликам: блок «Дезінформаційні загрози» систематизує матеріали за країнами-джерелами та напрямками впливу, зокрема щодо російських і білоруських інформаційних операцій, що дозволяє відстежувати наративи й канали поширення маніпуляцій. У цьому розділі розміщено підрозділ «Міжнародні загрози», де центр узагальнює аналітичні дані про впливи, що походять від країн Заходу, Глобального Півдня та внутрішні

загрози, тим самим формуючи цілісну панораму інформаційного середовища. Окремий блок Аналітика» представлений підрозділами Звіти» та Статті», які містять результати досліджень, аналітичні записки, експертні огляди та авторські матеріали, що узагальнюють виявлені інформаційні тенденції. У розділі Продукти Центру» опубліковані такі інструменти як глосарій термінів дезінформації, методичні посібники, спеціалізовані аналітичні продукти (зокрема DP1778UA) та матеріали окремих дослідницьких ініціатив, серед яких Центр дослідження mordoRU», спрямований на структуроване вивчення російських інформаційних механік і пропагандистських практик. Завершує структуру сайту розділ Про Центр», що містить інформацію про керівництво, партнерів, контакти установи та процес публічних закупівель, забезпечуючи прозорість організаційних аспектів діяльності [60].

Центр протидії дезінформації активно присутній у цифровому середовищі та використовує широкий спектр соціальних платформ для поширення аналітики, освітнього контенту й оперативного інформування про дезінформаційні кампанії. Окрім основного сайту, центр підтримує офіційні сторінки в Instagram [70], X (Twitter) [71], Facebook [64], YouTube [62], Telegram [61], TikTok [72] та Viber [63], що дозволяє охоплювати різні аудиторії, від експертного середовища до молоді, журналістів і широкої громадськості. Окрім офіційного каналу ЦПД у YouTube, діє окремий мультимедійний канал Центру дослідження mordoRU, який представлений у візуальній комунікації іконкою матрьошки» та спеціалізується на аналітичних і пояснювальних матеріалах щодо російських пропагандистських механік, медіа-наративів та інформаційних операцій [59]. Така мультимедійна стратегія дозволяє центру репрезентувати результати досліджень у форматах відео, інфографіки, коротких пояснень, тематичних розборів та просвітницьких матеріалів, формуючи більш стійкий зв'язок із різними цільовими групами. Активне використання декількох соціальних платформ робить комунікацію центру розгалуженою, підвищує прозорість його діяльності, забезпечує регулярне оновлення контенту та дозволяє оперативно реагувати на появу

нових інформаційних загроз, попереджаючи суспільство про маніпуляції та дезінформацію.

Офіційні документи центру представлені у форматі аналітичних продуктів, що публікуються на сайті: аналітичні записки щодо інформаційних операцій, тематичні звіти про дезінформаційні кампанії, регулярні підсумки інформаційних впливів, роз'яснення ключових наративів, що поширюються в медіа. Важливою формою документованої діяльності є матеріали зі спростування фейків та маніпуляцій, які системно структуруються за темами і датами та відображають перебіг інформаційних атак, їхню методологію та виявлені механізми впливу. Структурованість цих матеріалів дозволяє відстежувати тренди використання дезінформації та слугує джерелом для експертного аналізу. Сайт центру оновлюється регулярно – аналітика та новини публікуються в актуальному режимі відповідно до розвитку інформаційних подій, включно зі звітами 2024–2025 років, що відображають сучасні виклики інформаційної безпеки в умовах воєнного стану та гібридної агресії.

Цільова аудиторія ЦПД охоплює державні органи влади та силові структури, які використовують аналітичні висновки для ухвалення рішень; міжнародних партнерів і організації, що займаються інформаційною безпекою та протидією дезінформації; експертне середовище, дослідників та журналістів; освітні й громадські ініціативи у сфері медіаграмотності; а також широкі групи населення, для яких центр готує роз'яснення, попередження і матеріали, спрямовані на підвищення стійкості до маніпулятивних інформаційних впливів.

Основні переваги Центру протидії дезінформації – оперативність та спеціалізація в аналізі інформаційних загроз, особливо в умовах російсько-української війни та активних інформаційних атак проти України – ідентифікація, систематизація та пояснення дезінформаційних кампаній, що здійснюється через аналіз ворожих наративів, розкриття механізмів маніпуляції та підготовку рекомендацій боротьби з дезінформацією як державним органам влади, так населенню. Комунікаційна модель орієнтована на мультимедійний та багатоканальний підхід: сайт із тематичними секціями загроз, аналітичні

матеріали, продуктові інструменти, а також активна присутність у соціальних мережах і спеціалізований YouTube-канал mordoRU», що дозволяє адаптувати аналітику під широкі аудиторії.

Державна установа Інститут економіки та прогнозування НАН України» (ДУ ІЕПр НАН України) був створений у 1997 році указом Кабінету Міністрів України та Постановою Президії Національна академія наук України (НАНУ). З самого початку його мета полягала в наданні наукової підтримки формуванню стратегічних прогнозів і програм соціально-економічного розвитку України – аналізу, прогнозуванню, науковому обґрунтуванню реформ та макроекономічної політики [27].

Як державна установа, інститут входить до відділення економіки НАНУ і має статус державної структури. Основна спеціалізація ДУ ІЕПр НАН України» охоплює широке коло економічних тем: макроекономічне моделювання та прогнозування, структурні зміни та промислова політика, фінансово-монетарне регулювання, фінансові ринки, аграрну економіку та агрополітику, інноваційну політику, економіку природокористування, ринки, аналіз соціально-економічних трансформацій, проблеми праці та соціальних реформ [29].

Свою діяльність у мережі Інтернет інститут висвітлює на офіційному сайті – <http://ief.org.ua>. Основні розділи вебсайту: Про інститут» (з інформацією про місію, історію, структуру, керівництво), Діяльність», Видання», Підготовка кадрів». Окрім того, двомовний (з інтерфейсом на українській та англійській мовах) сайт періодично оновлюється із новинами, прес-релізами, анонсами подій і публікацій. Також представництво веде сторінку у соціальній мережі Facebook [8].

На сайті Інституту економіки та прогнозування НАН України офіційні документи зібрані в межах розділу Діяльність», де вони структуровані як комплексна звітність державної наукової установи та результат її наукової роботи. Центральним блоком виступають річні звіти, у яких інститут публікує офіційну підсумкову інформацію про виконання державних дослідницьких тем, результати аналітичної й наукової діяльності, участь у проєктах, публікаціях та

використанні бюджетного фінансування. Офіційний характер мають також публікації та результати досліджень, представлені у вигляді монографій, звітних праць за державними темами, колективних досліджень і аналітичних матеріалів, які є важливими інтелектуальними продуктами установи й підтверджують виконання нею важливих наукових завдань. Важливим є розділ «Прогнози, аналітика», де розміщуються аналітичні записки, сценарні прогнози, тематичні дослідження, підготовлені для використання органами державної влади, вузькоспеціалізованими експертами і міжнародними партнерами. У сукупності ці розділи формують систему відкритих офіційних документів інституту, забезпечуючи прозорість його діяльності, доступ до результатів досліджень та можливість простежити динаміку його наукових рішень.

Сайт Інституту економіки та прогнозування НАН України підтримується в активному й регулярному режимі оновлення, що видно з наявності публікацій за 2025 рік у розділах новин та офіційних матеріалів про діяльність установи. Установа послідовно висвітлює свою наукову роботу через анонси подій, інформацію про участь у конференціях, появу нових досліджень та аналітичних матеріалів. На сайті оприлюднено контактні дані інституту (адреса, телефон, fax, e-mail), відкриту структуру та перелік наукових відділів, інформацію про їх керівництво. Це дозволяє доволі легко перевірити, хто за що відповідальним і, при потребі, звернутися за дослідженнями або консультацією.

Цільова аудиторія охоплення інформацією досить широка: від державних органів і урядових структур, які потребують макроекономічних прогнозів та стратегій, через бізнес і промисловий сектор (для промислового розвитку, ринкового аналізу, інновацій), до науковців, експертів, міжнародних партнерів. Завдяки публікаціям і відкритому науковому підходу вебсайт інституту також корисний для аналітиків, журналістів і загалом громадськості.

ДУ ІЕПр НАН України» демонструє вагомі напрацювання у галузі фундаментального економічного аналізу, розробки макроекономічних моделей і довгострокового прогнозування соціально-економічного розвитку країни. Його діяльність характеризується системністю наукового підходу та глибиною

досліджень, які базуються на академічних методиках і враховують комплекс факторів, що впливають на економіку країни. Найкраще інститут виконує функцію економічно-прогнозної експертизи на державному рівні, адже його аналітичні матеріали можуть бути використані для формування політики в різних секторах – від промисловості до фінансового сектору.

Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України (ІДСД НАН України) був створений у 2002 році як спеціалізована державна науково-дослідна установа у складі НАН України, що розвиває дослідження у сфері демографії та соціоекономіки. Заснування інституту стало результатом багаторічної наукової традиції української демографічної школи, започаткованої академіком Михайлом Васильовичем Птухою, і потреби держави у системній експертизі демографічних процесів, прогнозуванні населення та аналізі соціальних трансформацій [13]. Із моменту створення ІДСД НАН України зосереджений на науковому обґрунтуванні державної демографічної політики, а також на формуванні системи показників індексу людського розвитку в Україні.

Співпрацюючи з міністерствами, міжнародними організаціями й експертною спільнотою, інститут забезпечує аналітичний супровід державної демографічної політики та соціального розвитку. Основні напрями роботи інституту охоплюють широкий спектр демографічних і соціально-економічних досліджень: від аналізу народжуваності, смертності, старіння населення та демографічного прогнозування до вивчення ринку праці, трудової міграції, соціальної нерівності, рівня життя, бідності, гендерної рівності, пенсійних реформ і впливу демографічних змін на економіку. Установа формує наукові моделі прогнозу чисельності та структури населення, обґрунтовує рекомендації щодо політик зайнятості та соціального захисту, проводить оцінювання індексу людського розвитку і надає експертні висновки для органів влади, міжнародних інституцій та наукової спільноти через наукові публікації, тематичні звіти, індекси, моніторинги та спеціалізовані продукти, розміщені на сайт.

Офіційний двомовний сайт (інтерфейс на українській та англійській мовах) інституту – <https://idss.org.ua> – є його основним інтернет-представництвом. На ньому представлено розділи «Головна», «Про нас» (з історією створення, місією, структурою та інформацією про керівництво), «Діяльність» (проекти, наукові напрями), «Заходи», «Розробки», «Телеконференції», «Зв'язки зі ЗМІ», «Контакти», «Публікації», «Бібліотека» та інші тематичні сторінки. Сайт регулярно оновлюється новинами та анонсами подій, публікаціями результатів досліджень, презентаціями колективних робіт, що відображає активну наукову присутність інституту в інформаційному просторі [33].

Офіційні документи інституту представлені не лише в загальному розділі «Діяльність», але й окремо зібрані в спеціалізованому меню «Розробки», де структуровано показано результати державних досліджень – «Проекти», «Публікації», «Індекс регіонального людського розвитку», «Моніторинги», «Демографічні прогнози», «Демографічні таблиці», «Обсерваторія ринку праці». Тут містяться матеріали, що відображають практичну складову наукової роботи інституту, зокрема публікації за результатами досліджень, опис і результати проєктів, моніторингові звіти, демографічні прогнози і таблиці, а також інтегральні аналітичні продукти, такі як «Індекс регіонального людського розвитку та матеріали Обсерваторії ринку праці». Наявність комплексних демографічних прогнозів і статистичних таблиць свідчить про те, що установа не лише формує теоретичні дослідження, але й надає державним органам і експертам інструменти для оцінювання демографії населення, соціальних процесів і моделей людського розвитку. Вкладника «Індекс регіонального людського розвитку» містить методологію розрахунку, статистичну базу та результати оцінювання соціально-економічного становища регіонів України за 6-ма субіндексами за окремими аспектами людського розвитку – відтворення населення, соціальне становище, комфортне життя, добробут, гідна праця, освіта, що робить його ключовим аналітичним продуктом для формування політики регіонального розвитку. Моніторинги, включно зі звітами про

соціально-економічні тенденції, ринок праці чи міграційні процеси, оприлюднюються у форматі регулярних оновлень, що дозволяє відстежувати динаміку змін у реальному часі та використовувати аналітику інституту як базу для управлінських рішень [7].

Сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України підтримується в активному режимі оновлення: у розділах новин, публікацій та проєктів представлені матеріали актуального періоду, включно з дослідженнями 2024–2025 років, що відображає безперервність наукової, аналітичної діяльності та її публічну представленість [33]. Інститут регулярно висвітлює свою роботу через анонси подій, презентації досліджень, публікації монографій і колективних звітів, що формує відкритий інформаційний профіль і забезпечує доступ до актуальних результатів.

З точки зору прозорості та доступності, інститут має відкриту структуру сайту, оприлюднені контактні дані (адреса, телефони, e-mail), інформацію про керівництво та відділи, що дає змогу легко зорієнтуватися у сфері відповідальності й наукових напрямів. Представленість наукових матеріалів і доступність документів забезпечують можливість звернення для отримання консультацій, даних або пропозицій щодо наукового співробітництва. Водночас інститут підтримує регулярність оновлення й відкритість масивів даних, що робить його важливим джерелом доказової інформації для уряду, міжнародних партнерів і дослідників.

Інститут соціології НАН України був створений у 1990 році як перша академічна науково-дослідна установа, що спеціалізується на фундаментальних і прикладних соціологічних дослідженнях у незалежній Україні. Його заснування стало етапом інституціоналізації української соціології: на базі наукових шкіл, що формувалися ще у 1970–1980-х роках, інститут отримав статус ключового центру, відповідального за розвиток національної соціологічної думки, дослідження соціальних трансформацій і системний аналіз суспільних процесів [15].

Інститут функціонує як державна установа у складі відділення економіки НАН України й має значні напрацювання з питань соціології. Він провадить емпіричні соціологічні дослідження і аналіз суспільних настроїв, які виконуються на академічній основі та мають доказовий характер. Інститут виконує здійснює моніторинг українського суспільства, аналіз та експертизу соціальних трансформацій та реакції населення на кризи, забезпечує наукове обґрунтування рішень у сфері соціальної політики, громадської думки, ідентичностей та соціальних змін. Інститут розробляє дослідницькі програми у партнерстві з державними органами, університетами, міжнародними організаціями, формуючи доказовий підхід до аналізу суспільних тенденцій.

Офіційним інтернет-представництвом Інституту соціології НАН України є сайт <https://isnasu.org.ua>, на якому інформаційна архітектура побудована відповідно до логіки роботи установи та відображає її офіційні структурні елементи та сторінка в соціальній мережі Facebook [16]. У розділі «Про нас» зазначено, що оперативність і достовірність соціологічних даних забезпечується новітніми методиками збору, обробки й аналізу соціологічної інформації на базі використання сучасного програмного забезпечення і що в установі сформований банк соціологічної інформації, що відповідає міжнародним стандартам, що дозволяє подолати фрагментарність існуючих знань щодо соціальних процесів, які відбуваються в Україні, а також здійснювати порівняльний аналіз вже накопичених і очікуваних результатів емпіричних соціологічних досліджень» [15].

Серед офіційних документів і наукових продуктів, які Інститут робить публічно доступними на сайті: результати моніторингів громадської думки, соціологічні дослідження, аналітичні звіти з соціально-економічних і культурних питань, монографії, наукові збірники видань, зокрема «Соціальні виміри суспільства», «Великі соціальні трансформації», фаховий журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг», а також архів проєктів з методологією та даними збору.

Контент на сайті оновлюється регулярно: публікуються новини про актуальні, події, нові аналітичні дослідження та вихід публікацій. Наприклад, у 2025 році вже опубліковано новий випуск фахового журналу Інституту та монографії і книги, наприклад «Соціальні очікування як чинник конструювання взаємодій в умовах суспільної нестабільності» [48, с. 353]. що свідчить про безперервну активну наукову діяльність та актуальність інформації. Інститут підтримує відкритість даних: контактні дані, перелік наукових підрозділів і керівництва, публікує результати праць.

Цільова аудиторія Інституту дуже широка – від державних органів, які потребують емпіричних даних для соціальної політики, через науковців та експертів, які працюють із соціальними процесами, міжнародні організації, що оцінюють соціальні трансформації, до журналістів, громадських активістів та широкої громадськості, зацікавленої в розумінні суспільних настроїв, структурних змін та динаміки соціального життя в Україні.

В Україні поряд із державними науково-аналітичними установами функціонують й недержавні аналітичні центри. Зокрема, це:

Аналітичний центр *Cedos* (раніше – Центр дослідження суспільства») був заснований у 2010 році як незалежна недержавна організація – think tank, урбаністичне бюро і спільнота, яку об'єднує віра в право кожної людини на гідний рівень життя. Від самого початку мета *Cedos* полягала в тому, щоб через дослідження виявляти системні причини соціальних та просторових проблем і пропонувати шляхи для їх подолання, формуючи підґрунтя для політик, які відповідають принципам рівності, солідарності та прав людини [43].

Як незалежний, позапартійний, некомерційний аналітичний центр *Cedos* не підпорядкований державним органам чи політичним структурами – він веде дослідження за власною програмою та в рамках грантів чи партнерств, забезпечуючи аналітику, адвокацію політик та громадянську експертизу [68].

Основні напрями роботи *Cedos* охоплюють широкий спектр соціальних й урбаністичних тем: житлова політика та ринок оренди, соціальна нерівність, права орендарів, умови життя, просторовий розвиток міст і громад, урбаністика

та міське планування, освіта та доступ до навчання, соціальна політика, ринок праці, міграція, соціальна інтеграція, а також аналіз впливу війни та переселень на життя людей [52].

Офіційним інтернет-представництвом Cedos є двомовний сайт (інтерфейс українською та англійською мовами) <https://cedos.org.ua> із розділами: Про нас» (з інформацією про місію, цінності, структуру й історію; Дослідження» (із повним каталогом актуальних і завершених проєктів); Теми» (із вкладниками Житло», Освіта», Місто», Міграція» тощо, де розміщено дослідження, події, блоги і новини за обраною темою); Новини» (з оголошеннями, подіями та результатами роботи центру); Послуги» (із основних послуг, які можуть бути замовлені це Дослідження й аналітика», Консультування», Тренінги і навчання»), та ін. Центр активно веде сторінки у соціальних мережах – на сайті розміщені прямі посилання на сторінки центру у Facebook, Instagram, LinkedIn, а також офіційний YouTube-канал та RSS-канал для автоматичної підписки на оновлення, що дозволяє поширювати аналітичні продукти та освітній контент для різних типів аудиторій і підтримувати регулярний зв'язок із експертною, журналістами, громадськістю та партнерами [67; 70; 66; 69].

Робота Cedos поєднує науково-аналітичний підхід з громадською та просвітницькою діяльністю. Завдяки публікаціям, звітам, подкастам та відкритим ресурсам, вони звертаються як до політиків і урядових структур, так і до громадян, активістів, ЗМІ та громадянського суспільства. Через партнерство, форумні майданчики, освітні ініціативи та залучення до громадських дискусій Cedos прагне не просто продукувати аналітику, а впливати на політики, репрезентувати інтереси суспільства й плекати експертну та активістську спільноту. [58].

Цільовою аудиторією Cedos є широке коло: від органів влади й місцевого самоврядування, що потребують аналізу питань у соціальних і житлових сферах, до науковців, дослідників, журналістів, активістів і пересічних громадян. Центр також декларує орієнтованість своєї роботи на донорів,

міжнародних партнерів, міські ініціативи та громадськість, яка прагне змін і участі в процесах реформ.

Сильні сторони Cedos полягають у його експертизі у сферах житлової політики, урбаністики, соціальної нерівності та доступу до освіти, а також у здатності системно аналізувати соціальні процеси з позицій прав людини й доказового підходу. Організація найкраще виконує функцію дослідницького та аналітичного майданчика, який не лише продукує якісні дослідження й звіти про стан житлового сектору, міграційні процеси чи соціальну динаміку, але й перетворює їх на конкретні рекомендації для органів влади, працюючи як місток між академічним знанням та реальними змінами у громадах та між владою й суспільством.

Іншим прикладом недержавної аналітичної установи є *DiXi Group*. Це український незалежний аналітичний центр, заснований у 2008 році, робота якого фокусується на енергетиці та кліматі. З моменту створення його мета – сприяти модернізації енергетичного сектору, впровадженню прозорих ринкових правил і зеленої трансформації економіки, а також надавати обґрунтовану аналітику, адвокацію реформ та консультації для органів влади, бізнесу та громадянського суспільства [44].

Як недержавна неприбуткова організація, *DiXi Group* не підпорядкований державним структурам, а працює за програмами власних досліджень, грантами, у тому числі й з міжнародними донорами та організаціями. У своїй діяльності команда центру об'єднує аналітику, адвокацію, консультування, навчання та розробку інструментів для енергетичних реформ. Основні напрями його роботи охоплюють створення політичних і ринкових умов для прозорості, ефективної та сталої енергетики: аналіз енергетичних ринків, реформ у секторі, політик енергоефективності, кліматичних ініціатив; підтримку розвитку зеленої економіки та інтеграції в європейські енергетичні стандарти; дослідження прозорості й регулювання видобувних секторів; оцінку енергетичної безпеки, особливо в умовах військової агресії; а також розробку інструментів для управління реформами й підтримку споживачів.

У мережі Інтернет DiXi Group висвітлює свою діяльність через сайт <https://dixigroup.org>, на якому зібрана інформація про місію, діяльність, команду і напрями роботи; розміщено розділи з аналітикою, звітами, моніторингами, новинами, анонсами подій та досліджень. Також доступні публікації аналітичних записок, досліджень, моніторингів енергетичної безпеки, індекс прозорості, аналітичні огляди та інші продукти. Наприклад, 2025 року на сайті з'явилися нові аналітичні звіти, огляди ринку, а також матеріали щодо зеленої трансформації та побудови нових стратегій для енергетичного сектору.

DiXi Group також активно комунікує через соціальні мережі, використовуючи їх як канали для поширення аналітичних матеріалів, звітів і пояснень щодо реформ та ринкових процесів у сфері енергетики. На сайті організації розміщені офіційні посилання на сторінки центру у LinkedIn, де відбувається професійна комунікація з експертними середовищами та міжнародними партнерами; у Facebook, що дозволяє швидко поширювати новини, аналітику та анонси подій; а також на YouTube-канал, який використовується для представлення мультимедійних форматів – відеокоментарів, презентацій досліджень і публічних дискусій. Таке поєднання платформ створює багатоканальний комунікаційний простір, у якому центр одночасно взаємодіє з державними органами, бізнесом, журналістами, аналітиками й громадськістю, підтримуючи відкритість та регулярність оновлення контенту [74; 73; 75].

Модель комунікації DiXi Group із зацікавленими особами – це комбінація аналітичного контенту та прозорого відкритого діалогу: сайт як база даних і архів, публікації звітів і рекомендацій, медійна присутність, а також залучення до дискусій на рівні влади, бізнесу та громадськості. Завдяки такому підходу, центр утримує баланс між експертним статусом і доступністю інформації, що підвищує довіру до її досліджень і робить їх впливовими.

Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова (Центр Разумкова) – недержавний незалежний

аналітичний центр, заснований у 1994 року з метою проведення досліджень державної політики, економіки, безпеки та суспільних процесів в Україні. Його засновники об'єднали експертів з економіки, політології, міжнародних відносин, енергетики, права, соціології та інших сфер, прагнучи створити майданчик для глибокого аналізу і формування рекомендацій, які могли б впливати на політичні рішення і розвиток держави [18].

Як недержавна, неприбуткова організація, Центр Разумкова не підпорядкований державним структурам. У своїй діяльності він реалізує власні дослідницькі програми, проєкти, соціологічні опитування та аналітичні розробки, часто у партнерстві з міжнародними донорами або організаціями, що забезпечує йому статус незалежного експерта та максимальну гнучкість у виборі тем і підходів.

Напрями роботи центру охоплюють широкий спектр: внутрішня політика і державне управління, економічна політика, енергетика і земельні відносини, зовнішня політика, міжнародна безпека й оборона, соціальна політика, реформування, демографічні процеси, а також проведення соціологічних досліджень громадської думки. Інститут активно реагує на актуальні виклики: публікує аналітичні доповіді, прогнози, полісу-рекомендації, огляди безпеки, соціальних та економічних тенденцій, а також результати соціологічних опитувань, які часто використовуються як джерело даних для урядових рішень та законодавства [2].

Офіційне інтернет-представництво Центру – сайт <https://razumkov.org.ua>, де реалізована чітка структура: розділ «Про Центр», «Дослідження», «Видання», «Соціологія». Вкладника «Дослідження» містить тематичну структуру – Економіка, Безпека, Енергетика, Зовнішня політика, Внутрішня і правова політика, Соціальна політика, Відеокоментарі, Соціологічні дослідження). Окремий розділ для соціологічних досліджень із регулярними опитуваннями громадської думки; а також інформація про команду центру та контакти. Активність сайту підтверджується його регулярними оновленнями. Цифровий простір сайту доповнений соціальними мережами, через які центр поширює

аналітичні продукти, публічні коментарі та результати досліджень: офіційні посилання ведуть на сторінки у Facebook і Twitter, де розміщується оперативна комунікація та огляди, на YouTube-канал із записами дискусій і презентацій звітів, а також на Telegram-канал для швидкого інформування аудиторії про нові аналітичні матеріали та події. Така багатоканальна діяльність дозволяє центру одночасно працювати із державними органами, експертним середовищем, журналістами та широкою громадськістю, підтримуючи відкритість і доступність своїх аналітичних ресурсів [46; 80–82].

Аналітичні продукти Центру здебільшого мають відкритий доступ: доповіді, огляди, статті, результати соціологічних опитувань, рекомендації для політик, публікуються онлайн і доступні для органів публічної влади, експертів, журналістів, дослідників та громадськості. Це гарантує прозорість роботи, можливість перевірки фактів, використання даних у дискусіях або політичному аналізі.

Цільовою аудиторією Центру Разумкова є широке коло: політики та державні органи, відповідальні за законодавчу базу й політичні рішення, аналітики, які потребують якісних досліджень, науковці та соціологи, міжнародні партнери і донори, журналісти і медіа, громадськість та активісти, зацікавлені у прозорому дослідженні суспільно-політичних процесів.

Згідно політики центру, його діяльність поєднує експертну глибину з доступністю: сайт установи виконує роль архіву аналітичних документів і соціології, а соціальні мережі – Facebook, Twitter, YouTube і Telegram – забезпечують публічну присутність, регулярні роз'яснення та залучення аудиторії до оцінки ключових реформ і рішень. Завдяки такому поєднанню Центр Разумкова впливає і на політичні процеси, і на громадську думку, будучи одним з найвпливовіших аналітичних центрів України.

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) був заснований у жовтні 1999 року як незалежний аналітичний центр, створений за ініціативою провідних українських політиків і науковців спільно з німецькою Advisory Group із реформ – як майданчик для економічного аналізу,

прогнозування та політичних консультацій у перехідному пострадянському контексті. З самого початку місія ІЕД полягала в наданні об'єктивної, незалежної і якісної експертизи з економічної політики та соціально-економічних реформ, сприянні розвитку громадянського суспільства й формуванні політики, які ґрунтуються на даних і доказах [42].

Як незалежна недержавна неприбуткова організація, ІЕД не підпорядкований жодним державним інституціям. Він реалізує власні дослідницькі програми, проекти та політичні консультації, часто за підтримки міжнародних донорів або партнерів. Це забезпечує йому політичну і методологічну незалежність, що дозволяє надавати неупереджені рекомендації та зберігати довіру як серед бізнесу, так і серед громадянського сектору.

Основні напрями діяльності ІЕД включають макроекономічний аналіз і прогнозування, дослідження соціально-економічної політики, податково-фіскальних і бюджетних реформ, дослідження бізнес-середовища, інвестиційного клімату та підприємництва, аналіз регіональної політики, соціальних програм, а також підтримку реформ та підготовку policy-рекомендацій. Завдяки такому спектру тем інститут здатний реагувати на виклики економічної нестабільності, пропонувати сценарії розвитку економіки, оцінювати наслідки реформ та надавати альтернативні моделі розвитку для влади, бізнесу та громадян.

Свою діяльність ІЕД висвітлює на сайті <https://ier.com.ua>, на якому зібрана інформація про місію та завдання інституту, історію, команду, актуальні проекти, публікації, аналітичні звіти, огляди, макроекономічні прогнози та моніторинги економічного стану. Через сайт відкрито публікуються дослідження, аналітичні огляди, що надає доступ до даних як для урядових структур, так і для громадськості, науковців чи бізнес-спільноти [76].

Команда ІЕД також веде сторінки у таких соціальних мережах як Facebook, LinkedIn, що дозволяє комунікувати з міжнародними партнерами, бізнес-спільнотою та професійними експертами. Така присутність у цифровому

просторі є ефективним способом оперативного поширення аналітичних досліджень [14].

Діяльність українських аналітичних центрів у період російсько-української війни не тільки зберегла свою актуальність, але й набула стратегічного значення для державного управління, суспільної мобілізації та міжнародної підтримки України. В умовах війни увага держави фокусується на протидії збройній агресії, забезпеченні оборони, вирішенні гуманітарних викликів і відновленні територіальної цілісності. У цій складній ситуації велика кількість важливих суспільних питань опиняється поза безпосереднім фокусом державних інституцій. Саме тому роль аналітичних центрів полягає в тому, щоб швидко й системно забезпечувати сучасний доказовий аналіз ситуацій у сферах, що не можуть чекати до завершення воєнних дій – від соціальної реінтеграції до економічного планування, від кліматичних проблем до реформи освіти [78, с. 623–624].

Аналітичні центри залучаються до обговорення критично важливих тем державної політики, надаючи пропозиції, оцінки та інструменти впровадження реформ. Фактично виникає новий формат співпраці: держава відповідає за стратегічну рамку й безпековий контур, тоді як аналітичні центри доповнюють її експертною аргументацією, порівняльним аналізом, міжнародним досвідом і адаптацією рішень під українські реалії. Одночасно у публічному просторі спостерігається тенденція до посилення координації та утворення нових професійних спільнот аналітиків, що спеціалізуються на вузьких темах – енергетична безпека, міграція, цифрова стійкість, публічні фінанси, соціальна політика.

Особливо важливою є антидезінформаційна функція аналітичних центрів. В умовах війни їхня роль посилюється не лише в аналізі політичних аспектів та основних суспільних сфер, а й у протидії фейкам і маніпуляціям, що можуть впливати на державні рішення, суспільні настрої або міжнародну підтримку України [78, с. 623–624]. Такі організації стають фільтрами довіри», які допомагають журналістам, громадськості та міжнародним партнерам відрізнати

факти від інформаційних атак. Цей напрям роботи має довгострокове значення: він формує культуру критичного мислення та стійкості суспільства до маніпуляцій, що є елементом національної безпеки.

Важливою роллю аналітичних центрів у сучасних умовах є моделювання майбутнього, зокрема формування бачення повоєнного розвитку й відновлення України. В умовах, коли країна зіткнулася з проблемами значної міграції, людських втрат, руйнування інфраструктури та економічної кризи, саме аналітичні установи здатні окреслювати сценарії розвитку, визначати пріоритети відбудови та пропонувати нові підходи до соціального розвитку держави, регіонального планування, екологічної політики, розвитку ринку праці, урбаністики та моделі розбудови демократії після завершення війни. Таким чином, їхня місія виходить за межі реакції на поточну фазу війни – вони закладають ідейний фундамент майбутніх реформ.

На сьогоднішній день міжнародна діяльність аналітичних центрів України дуже важлива для інформування міжнародної спільноти про події в Україні. У період війни вони підтримують системний діалог з міжнародними партнерами та донорами, забезпечують доказову базу для заяв України, пояснюють специфіку українських реформ, допомагають залучати зовнішню підтримку та інвестиції. Аналітичні звіти, порівняльні аналізи і огляди наслідків російської агресії стають вагомими інструментами дипломатії, що формує у міжнародній спільноті розуміння реальних потреб і стратегічних цілей України [78, с. 623–624].

Таким чином, від аналітичних центрів України в умовах російсько-української війни, очікується виконання одразу кілька критично важливих функцій: швидкого доказового аналізу важливих тем, експертного супроводу рішень, моделювання майбутнього, захисту національного інформаційного простору та посилення міжнародного іміджу України.

РОЗДІЛ 3

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Національний інформаційний простір є поліцентричною системою інформаційних потоків і цифрових ресурсів, що виходить за межі державних кордонів і включає як внутрішні, так і зовнішні інформаційні впливи, які не завжди повністю підпадають під національне правове регулювання. У такій системі зростає значення інституцій, здатних системно збирати, перевіряти та інтерпретувати дані для державних рішень і публічної комунікації, – інформаційно-аналітичних центрів [34, с. 278–280].

Дослідження акцентують, що інформаційно-аналітичні центри є ключовими суб'єктами вироблення й реалізації управлінських рішень у публічному секторі, а також у споріднених сферах, де потрібні доказові моделі політик і сценарні оцінки наслідків [37, с. 193]. Запропоновані типології таких центрів охоплюють як урядові та парламентські підрозділи, так і галузеві структури, а також організації, що працюють із інформаційними потоками та комунікаціями, що дозволяє локалізувати їхні місця впливу» в національному інформаційному просторі – від стратегічної аналітики до спеціалізованих даних для професійних спільнот [38, с. 332–334].

До прикладу, Центр Разумкова проводить регулярні репрезентативні опитування громадської думки щодо важливих соціально-політичних тем: рівень довіри до інститутів, настрої під час війни, ставлення до реформ, ставлення до суспільних ініціатив тощо. Так, опитування 2025 року, яке включало питання про довіру до інститутів, ставлення до виборів під час війни, віру в перемогу [36].

Згідно з цим опитуванням 74 % респондентів заявили, що вірять у перемогу України у війні, тоді як лише 16 % висловили сумнів у цьому. Серед державних та суспільних інститутів найчастіше довіра висловлюється до

Збройних Сил України (93,5% опитаних), Державної служби з надзвичайних ситуацій (85,5%), добровольчих загонів (85,5%), волонтерських організацій (80%), Національної гвардії України (79%), Державної прикордонної служби (74%), Церкви (65%), Служби безпеки України (64%), Міністерства оборони України (63%), громадських організацій (60,5%), Президента України (57,5%), голови міста (селища, села), в якому живе респондент (51%), Національного банку України (51%). Більшість опитуваних висловили недовіру державному апарату (79%), політичним партіям (77%), Верховній Раді України (77%), судам (73%), Уряду України (71%), Прокуратурі (63,5%), Національному антикорупційному бюро України (62%), Національному агентству з питань запобігання корупції (62%), Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі (62%), комерційним банкам (54%), ЗМІ (50%). [36]. Ці результати використовуються медіа та аналітичними центрами для оцінки настроїв у суспільстві, формування дискусій про майбутні політичні рішення та допомагають владі й експертам краще розуміти суспільні очікування.

Таким чином, соціологічні дослідження Центру Разумкова виконують роль своєрідного соціального барометра», який фіксує динаміку громадської думки, і стають одним із важливих елементів інформаційного простору, що впливає на політичне та громадське життя. Результати таких досліджень регулярно потрапляють у медіа, стають підґрунтям для публічних дискусій та впливають на оцінку діяльності влади, а відповідно на політичні рішення. Наприклад, обговорення у пресі та суспільстві результатів опитувань щодо підтримки або незгоди з ініціативами влади.

На рівні місцевого самоврядування інформаційно-аналітичні підрозділи виконують роль «нервової системи» комунікації з громадами, забезпечуючи моніторинг запитів населення, підтримку вебресурсів та розвиток електронних послуг, що розширює участь громадян у процесах прийняття рішень. Водночас підкреслюється ранній етап інституційного становлення таких підрозділів: у низці громад їхня діяльність зводиться до реагування на звернення та базового

оновлення сайтів, а потенціал зростає лише за умов системної цифрової трансформації та належного нормативного супроводу [3, с. 67–70].

Місцеве енергетичне планування стає одним із ключових інструментів для підвищення енергетичної незалежності громад в Україні, адже дозволяє органам місцевого самоврядування системно управляти енергоресурсами, зменшувати споживання енергії, скорочувати викиди парникових газів та підвищувати стійкість до наслідків змін клімату. Саме тому аналітичний центр DiXi Group у межах проєкту Муніципальне енергетичне планування для енергетичного переходу», за підтримки European Climate Foundation і в партнерстві з GIZ, Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України та Держенергоефективності, у вересні–жовтні 2025 року провів всеукраїнське опитування громад. Метою дослідження було зафіксувати реальний стан підготовки місцевих енергетичних планів, виявити труднощі впровадження Методики розроблення місцевого енергетичного планування (далі – МЕР) та зрозуміти, які інструменти й підтримка найбільше потрібні громадам [28].

Опитуванням охоплено 670 респондентів із усіх областей України, з яких 97,9% представляли органи місцевого самоврядування. Це свідчить про високу зацікавленість саме муніципального рівня у формуванні системного підходу до енергетичного управління. Близько чверті учасників уже мають практичний досвід розроблення МЕР, тоді як дві третини ще не були залучені до таких процесів. Серед 216 громад, які надали дані про стан роботи над МЕР, 29 громад уже затвердили документи, 19 завершили їх підготовку, а 112 перебували в процесі розроблення. Середній строк підготовки плану становив близько 10 місяців, а затвердження зазвичай відбувалося протягом 1–2 місяців після завершення роботи.

Основними причинами, що перешкоджають розробленню МЕР, громади називали брак фахівців, відсутність фінансування, недостатність знань, брак вихідних даних та нестачу часу. За п'ятибальною шкалою найбільш суттєвими труднощами стали кадровий дефіцит (3,7 бала), проблеми з доступом до даних

(3,6) та часові обмеження (3,4). Попри це, 63% респондентів вважають розроблення МЕП необхідним, що свідчить про розуміння стратегічної важливості планування, тоді як 33% утримались із відповіддю, а 4% не бачать потреби у таких документах – переважно малі громади з обмеженими адміністративними ресурсами.

Ставлення до необхідності внесення змін до методики залишилося неоднозначним: 74% респондентів обрали варіант «важко відповісти», а по 13% – виступили за та проти коригувань. Пропозиції щодо змін здебільшого стосувались адаптації вимог до різних типів громад, централізованого доступу до даних та інтеграції цифрових інструментів. Ті, хто не підтримує зміни, наголошують на потребі накопичити практичний досвід використання Методики. Цікаво, що респонденти, які вже брали участь у підготовці МЕП, значно частіше давали визначені відповіді й рідше обирали варіант «важко відповісти», що демонструє важливість практичного досвіду.

Окремі положення методики також отримали змішану оцінку. Частина респондентів підтримує уточнення секторів кінцевих споживачів, запровадження мінімальних цілей сталого розвитку, інтеграцію кліматичних цілей або включення посилань на інші місцеві програми. Інші наголошують на необхідності гнучкості, спрощення структури документа, уникнення дублювань і наданні громадам зразків та шаблонів. Важливою потребою є централізований доступ до даних, а також цифрові рішення, що полегшили б збір і аналіз інформації. Також громади відзначають необхідність у навчаннях, експертному супроводі та можливому відтермінуванні обов’язкової підготовки МЕП для тих, хто працює в умовах підвищених ризиків або нестачі ресурсів.

Результати дослідження свідчать про високий рівень усвідомлення важливості МЕП у громадах, але також про значну потребу в методичній, експертній та кадровій підтримці. Громади сприймають МЕП не як формальний документ, а як реальний інструмент розвитку, за умови забезпечення сприятливих умов з боку держави та партнерів. Дослідження DiXi Group демонструє, що локальний рівень бачить у енергетичному плануванні шлях до

стійкості та ефективності, а отримані результати вже стають підґрунтям для обговорення вдосконалення Методики, формування нових підходів державної політики та посилення підтримки громад на шляху енергетичного переходу [28].

Окремий напрям стосується кризового управління, де інформаційно-аналітичні системи мають бути інтегрованими, захищеними та здатними працювати з даними в режимі наближеному до реального часу, забезпечуючи міжвідомчу координацію та достовірність інформації. Підкреслюється доцільність використання інтелектуальних технологій, зокрема методів штучного інтелекту, нечіткої логіки та когнітивного моделювання, для підвищення надійності рішень у сферах безпеки та оборони [6, с. 401].

Головний фокус у національному інформаційному просторі формується через регулярні, стандартизовані формати аналітики, які перетворюють потік подій на впізнавані теми з вимірюваними індикаторами. Такі продукти задають напрям публічній дискусії (щотижневі та щомісячні огляди, індекси, трекери) і створюють якорі» для медіа та політико-адміністративних рішень [38, с. 331]. Показові приклади: двотижневий Reform Index від VoxUkraine з прозорою методологією й архівом випусків, що дозволяє порівнювати темп реформ у різних сферах, а також робити оперативні медійні висновки та посилатися на кількісні оцінки, а не лише на експертні судження [41].

Однією з актуальних тем які висвітили VoxUkraine стала Постанова Кабінету міністрів України від 20 серпня 2025 р. № 1007 Порядок створення безбар'єрних маршрутів у населених пунктах» [40]. Постанова запроваджує системний підхід до забезпечення доступності середовища для маломобільних груп населення. Під безбар'єрним маршрутом» розуміється транспортно-пішохідний шлях, у межах якого щонайменше 75% об'єктів адаптовані до потреб людей, які мають труднощі з пересуванням, орієнтуванням у просторі, комунікацією чи отриманням послуг. Ідеться не лише про дороги й тротуари, а й про будівлі органів влади, заклади освіти та охорони здоров'я, зупинки громадського транспорту, об'єкти благоустрою, а також комерційні

приміщення (за згодою їхніх власників. У документі детально визначено, кого саме вважають маломобільними групами: це люди з постійними або тимчасовими порушеннями здоров'я, особи з інвалідністю, діти до 7 років та ті, хто їх супроводжує, вагітні жінки, літні люди, а також люди з дитячими візками, валізами, велосипедами тощо. Якщо повна адаптація об'єктів неможлива, передбачається застосування розумних пристосувань» – тимчасових або альтернативних рішень, як-от мобільні пандуси чи кнопки виклику персоналу. Відповідальність за планування та реалізацію безбар'єрних маршрутів покладається на місцеві адміністрації та ради, які мають аналізувати потреби громади, формувати й затверджувати маршрути, а також координувати роботу з власниками та управителями об'єктів уздовж цих шляхів. Для облаштування маршрутів можуть залучатися кошти державного та місцевих бюджетів, а також ресурси міжнародної технічної допомоги, до процесу можуть долучатися громадські організації. Інформація про доступні безбар'єрні маршрути публікуватиметься щомісяця на офіційному сайті Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України на сторінці Рух без бар'єрів», що підвищує прозорість і дозволяє громадянам орієнтуватися в доступній інфраструктурі.

Коментарі експертів, зокрема виконавчої директорки Ліги Сильних Дар'ї Кукуріки, підкреслюють, що новий порядок є переходом від точкової» логіки окремих доступних об'єктів до маршрутного підходу, коли важлива безперервність середовища. Наявність пандуса в окремій аптеці втрачає сенс, якщо до неї неможливо дістатися через високий бордюр чи відсутність звукових світлофорів. Постанова спрямована на зшивання» окремих елементів у цілісні, логічні та безпечні маршрути. Водночас експерти наголошують, що повна інклюзивність передбачає можливість вільного користування будь-яким потрібним простором, а не лише рух визначеними канонічними» маршрутами. Реалізація нових норм залежатиме від спроможності громад якісно проводити інвентаризацію, визначати пріоритетні вузькі місця» та координувати дії з власниками об'єктів, а також від наявності фінансової й експертної підтримки.

Загалом Постанова про безбар'єрні маршрути стала однією з подій, що визначили позитивну динаміку Індексу реформ у сфері людського капіталу разом із рішеннями щодо оновлення системи санітарного контролю в пунктах пропуску та вдосконалення індивідуальних програм реабілітації для людей з інвалідністю. Індекс реформ як інструмент аналітичного центру дає змогу комплексно оцінювати зусилля влади у шести ключових напрямках – державне управління, державні фінанси, монетарна політика, бізнес-середовище, енергетика та людський капітал – і перетворює окремі нормативні акти на зрозумілу для суспільства картину прогресу або регресу реформ. Результати кожного випуску Індексу стають джерелом інформації для медіа, експертних дискусій і громадського контролю за реформами, посилюючи підзвітність влади та формуючи публічний дискурс навколо якості регуляторних змін [12].

Другий механізм – підвищення якості публічної дискусії через системний моніторинг, фактчекінг і документування порушень. Регулярні вимірювання, як-от Барометр свободи слова Інституту масової інформації (далі – ІМІ) (щомісячні звіти, які фіксують конкретні кейси за категоріями), знижують рівень інформаційного шуму» і надають редакціям ЗМІ та інституціям уніфіковану мову опису проблем свободи слова [24; 3]. Для медіа й дослідників це означає прогнозованість і повторюваність посилянь: замість розпорошених кейсів є серії зі сталою методикою та метаданими, які легко цитувати у звітах і державних документах [77].

За результатами моніторингу Барометра свободи слова за листопад 2025 року експерти ІМІ зафіксували один випадок фізичної агресії – погрози на адресу журналіста видання «Краматорський район» Андрія Гриня. Інцидент стався після публікації матеріалу, у якому журналіст досліджував обставини закриття кримінального провадження щодо Юрія Микуляка та подальшої його появи на керівній посаді у структурі Академія рекрутів «Штурм», пов'язаній із генералом Сергієм Кривоносом. Публікація матеріалу викликала гостру реакцію згаданого фігуранта, що переросла в публічні образи та погрози у соцмережах.

Погрози надійшли 21 жовтня 2025 року, через кілька годин після публікації статті. Юрій Микуляк залишив образливі та погрозливі коментарі під постом редакції у Facebook. Хоча коментарі згодом були видалені, ІМІ задокументував їх за допомогою скриншотів. Журналіст звернувся до поліції з відповідною заявою, але не отримавши належної реакції, подав скаргу до суду. 29 жовтня Дніпропетровський районний суд Дніпропетровської області зобов'язав правоохоронні органи внести відомості до ЄРДР та розпочати досудове розслідування.

Після рішення суду поліція відкрила кримінальне провадження за фактом погроз убивством (ч. 1 ст. 129 КК України), визнала Андрія Гриня потерпілим і провела допит. На думку самого журналіста, справа має бути перекваліфікована саме як погрози журналісту, адже характер інциденту свідчить не про побутовий конфлікт, а про тиск, спрямований на обмеження професійної діяльності. На момент публікації Барометра у справі тривали процесуальні дії.

Журналіст підкреслив, що цей випадок демонструє ключову роль судової системи у ситуаціях, коли правоохоронні органи не реагують належним чином. Рішення суду не лише забезпечило внесення інформації до ЄРДР, але й підтвердило важливість рівної відповідальності всіх учасників процесу – журналіста, який виконує свою професійну роботу, та правоохоронців, які мають забезпечувати захист його прав.

За оцінкою ІМІ, цей випадок вкотре підкреслює ризики, з якими стикаються журналісти, особливо під час війни та в умовах посилення суспільної напруги. Барометр свободи слова фіксує подібні інциденти для формування прозорої картини стану безпеки медійників та для привернення уваги влади, громадськості й міжнародних партнерів до необхідності системного захисту свободи слова. За даними ІМІ, такі випадки не є поодинокими, і їхня фіксація відіграє важливу роль у відстоюванні права журналістів на безпечну професійну діяльність [47].

Третій механізм – інструменталізація даних: відкриті набори, інтерфейси прикладного програмування, дашборди та інтерактиви, що роблять аналітику

придатною до повторного використання у державному управлінні та журналістиці даних [6; 37]. У воєнний час яскравим прикладом є санкційні аналітичні платформи KSE Institute – Russian Oil Tracker (див. Додаток А) і пов’язана з ним аналітика, які регулярно агрегують показники експорту, обходу обмежень і тіньового флоту» та оперативно транслюють їх у формат політичних записок і пояснювальних матеріалів для медіа. Такі практики роблять дискусію про санкції даноцентричною, а не виключно декларативною [83].

Четвертий механізм – раннє попередження і швидка реакція» у сферах кібербезпеки та протидії дезінформації. Спеціалізовані актори, як-от Урядова команда реагування на комп’ютерні надзвичайні події України, яка функціонує в складі Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України, забезпечують публічні повідомлення про кампанії фішингу, індикатори компрометації та практичні рекомендації, що дозволяє медіа і бізнесу оперативно коригувати поведінку та попереджувати ескалацію інцидентів [6]. Паралельно Центр протидії дезінформації стандартизує термінологію, пояснює механізми маніпуляцій і дає публічні глосарії, що уніфікують мову опису загроз для журналістів, освітян та посадовців. Такі практики напряду підвищують придатність публічної дискусії до верифікації фактів і зменшують простір для маніпуляцій.

Наприклад, стаття про те, що інформація про захоплення на початку грудня 2025 р. м. Сіверська є фейком, демонструє роботу аналітичних і моніторингових центрів, які відстежують дезінформацію та оперативно спростовують неправдиві повідомлення, що поширюються в інформаційному просторі. У цьому випадку ворожі Telegram-канали розповсюдили заяви про нібито захоплення» Сіверська російськими військами. Такі вкиди мають на меті створення хибного уявлення про успіхи російської армії та деморалізацію українського суспільства і Збройних Сил України. Ця інформація була офіційно спростована Оперативним командуванням Схід», яке наголосило, що місто не захоплене, а ситуація в районі залишається напруженою, але контрольованою.

Такий тип дезінформаційних атак є типовим елементом російської пропаганди, що прагне маніпулювати емоційним станом українців, послабити довіру до офіційних джерел і посіяти паніку.

Подібні спростування відіграють важливу роль у забезпеченні інформаційної безпеки, оскільки дозволяють швидко локалізувати та нейтралізувати потенційно небезпечні фейки. Аналітичні центри та медіаорганізації, що займаються верифікацією фактів, підсилюють роботу державних структур, оперативно реагуючи на інформаційні вкиди та пояснюючи аудиторії їхній пропагандистський характер. Це сприяє формуванню стійкості суспільства до дезінформації й підвищує рівень довіри до достовірних джерел [17].

П'ятий механізм – мультимовні денні дайджести» та публічні брифінги, які зшивають експертну і медійну спільноти, особливо у кризові періоди. Такі формати роблять аргументи відтворюваними в міжнародному інформаційному середовищі, де рішення часто ухвалюються на основі стислих, регулярних оглядів ситуації. Структуровані щоденні огляди та мультимедійні брифінги з підтвердженими джерелами знижують ризик виривання фактів з контексту та підвищують якість цитування у глобальних медіа [57].

Шостий механізм – журналістика даних та автоматизовані системи відстеження наративів, які прошивають» довгі цикли дезінформації кількісними індикаторами. Інтерактивні радары тем і серії датапроектів дозволяють медіа і дослідникам не просто спростовувати окремі фейки, а й бачити динаміку та “екосистему” наративів, що формують інформаційний ландшафт [24]. Це переводить дискусію з рівня одиничних кейсів у площину тенденцій і доказових рекомендацій.

Наприклад, стаття про фейк щодо повернення» парових потягів в Україні демонструє, як аналітичні та моніторингові центри оперативно спростовують дезінформацію, спрямовану на підрив довіри до державних інститутів та створення панічних настроїв у суспільстві. Проросійські медіа поширили неправдиві повідомлення про нібито перехід Укрзалізниці» на парові

локомотиви через масову нестачу поїздів». Цей фейк активно розганявся на тлі інтенсивних російських ударів по залізничній інфраструктурі, що мало посилити ефект та створити ілюзію транспортної кризи. Насправді показані у публікаціях парові локомотиви є частиною традиційних святкових ретро-рейсів, які щороку курсували у Києві та Львові до Дня святого Миколая та під час інших культурних подій.

Подібні інформаційні вкиди є типовою тактикою російської пропаганди. Їхня мета – відвернути увагу від власних воєнних злочинів проти цивільної інфраструктури України та посилити паніку серед населення України, формуючи образ нібито масштабного колапсу. Завдяки регулярному моніторингу та швидкій реакції аналітичних центрів такі фейки вдається оперативно спростовувати, що підвищує стійкість суспільства до дезінформації та допомагає утримувати інформаційний простір у межах реальності, а не маніпулятивних наративів [54].

Лисенко Т. В. у своєму дослідженні зазначає, що аналізуючи проблеми функціонування мережі ІАЦ України на сучасному етапі, важливо виокремити ключові перешкоди, що заважають формуванню дієвої інтелектуальної платформи для ухвалення управлінських рішень на основі взаємодії та поєднання потенціалів різних аналітичних центрів і водночас стримують підвищення результативності їхньої роботи. Йдеться про кілька блоків проблем: 1) фінансовий – нестача стабільного фінансування послуг ІАЦ із боку державних органів різних рівнів, обмеженість інституційних грантів, недостатня диверсифікація джерел надходжень, а також проблеми, пов'язані з нормативно-правовим забезпеченням такого фінансування; 2) комунікаційний – недостатній рівень взаємодії на системному рівні не лише між самими ІАЦ, органами влади і бізнесом, а й між різними суб'єктами аналітичної діяльності в межах мережі (урядовими, неурядовими, академічними інституціями тощо). Відчутним залишається низький рівень співпраці між ними через відсутність зацікавленості; 3) інституційно-нормативний – відсутність професійної асоціації українських ІАЦ, єдиного статусу та незалежного рейтингу ІАЦ, а

також слабкість професійної стандартизації. Характерною є незалежність більшості ІАЦ, що визначає переважно гібридний і ситуативний характер їхньої діяльності, роздрібненість аналітичного ринку, нестачу спільно вироблених підходів та специфікацій аналітичної продукції. Це знижує попит на якісні аналітичні продукти та сприяє домінуванню комерційних підходів над професійними; 4) освітньо-науковий – кадровий голод», тобто нестача фахівців високого рівня й відсутність належної кількості сформованих професійних колективів ІАЦ. Ця проблема пов'язана не лише зі слабкою взаємодією між аналітичним та академічним середовищами, а й з браком освітніх центрів підготовки й підвищення кваліфікації аналітиків, недостатністю спеціалізованих навчальних програм і курсів бакалаврського та магістерського рівнів. Це, у свою чергу, знижує здатність ІАЦ ефективно використовувати потенціал державних аналітичних установ і найкращі практики світового аналітичного середовища; 5) репутаційний – низький рівень інтегрованості українських ІАЦ у глобальну аналітичну спільноту та недостатній рівень довіри з боку органів державної влади й бізнесу. Відсутні сталі та тісні форми співпраці із зарубіжними ІАЦ, а також системна комунікація з українським суспільством щодо діяльності аналітичних структур. Це знижує довіру до ІАЦ загалом і залежить, серед іншого, від нерозвиненого ринку аналітичних послуг поза політичною медіасферою, слабкої регіональної присутності ІАЦ та їхньої неефективної медійної активності. [24]. Такі чинники зменшують швидкість обігу знань», ускладнюють повторне використання напрацювань та роблять публічну дискусію вразливою до маніпуляцій і спрощень.

Незважаючи на проблеми які виникають, у кризових ситуаціях інформаційно-аналітичні центри виконують роль сенсорів раннього попередження: стратегічні бюлетені, індикатори компрометації, алгоритми виявлення інформаційних операцій і практичні рекомендації дозволяють засобам масової інформації, бізнесу та органам влади швидко коригувати поведінку і запобігати ескалації ризиків [6]. Мультимовні дайджести та брифінги з підтвердженими першоджерелами зшивають експертну і медійну

спільноти, полегшують транскордонне цитування та сприяють включенню українських інтерпретацій у міжнародний порядок денний [34].

По-перше, центри створюють каркас довіри» через стандартизовані повідомлення про загрози: індикатори компрометації, класифікації прийомів нападу, уніфіковану термінологію та рекомендовані кроки реагування. Це безпосередньо впливає на медіа і суспільство: замість чуток поширюються перевірені описи тактик і технік противника, а редакції ЗМІ отримують відтворювані формулювання й джерела для швидкого цитування [49, с. 93]. Там, де таких даних бракує, домінують фрагментарні повідомлення, що підривають інформаційну гігієну та посилюють тривожність серед споживачів інформації [51, с. 132].

По-друге, уразливим місцем залишаються соціальні платформи, де координовані мережеві кампанії, соціальні боти та генеративні алгоритми створюють видимість консенсусу довкола неправдивих тверджень. Інформаційно-аналітичні центри впливають на інфопростір тим, що пояснюють механіку таких операцій, розробляють таксономії наративів, навчають аудиторії практик кібергігієни та медіаграмотності й запроваджують регулярні огляди маніпуляцій. Завдяки цьому зміщується тон обговорення: від емоційних реакцій – до розпізнавання патернів і усвідомленого споживання контенту [49, С. 92].

По-третє, безперервність і забезпечення безпеки при внесенні інформації до державних реєстрів і публічних електронних послуг є інформаційною опорою для довіри суспільства. Аналітичні установи визначають і відкрито пояснюють вимоги до збереження даних, оновлення версій, відновлення роботи у разі збоїв та порядку реагування на проблеми, формуючи очікування користувачів і ЗМІ щодо якості та швидкості реагування. Коли після інциденту швидко з'являється прозоре пояснення з технічними та організаційними висновками, це утримує порядок денний у раціональному полі; коли ні – виникають вакуум і домисли, які множать вторинні інформаційні ризики [51, с. 131–137].

По-четверте, інформаційно-аналітичні центри підсилюють якість управлінських реакцій, інтегруючи інтелектуальні технології в підтримку рішень: методи штучного інтелекту, нечіткої логіки та когнітивного моделювання дають змогу швидше узагальнювати розрізнені дані і виробляти узгоджені публічні меседжі для різних аудиторій – від урядових підрозділів до ЗМІ і громадян [6; 49]. Це не лише прискорює внутрішнє прийняття рішень, а й покращує зовнішню комунікацію, зменшуючи ймовірність суперечливих заяв у публічному полі.

По-п'яте, міжнародна співпраця у сфері кібербезпеки безпосередньо впливає на стан і стабільність національного інформаційного простору. Обмін індикаторами загроз, узгодження протоколів реагування та гармонізація стандартів відкритості й безпеки даних із європейськими практиками підвищують легітимність українських повідомлень для зовнішніх аудиторій і полегшують їх цитування в іноземних звітах і медіа. Коли аналітичні продукти виходять на кількох мовах та за сумісними стандартами, національні меседжі краще вбудовуються в міжнародне середовище і складніше піддаються ворожим дезінформаційним атакам; коли ж зберігаються прогалини у стандартизації, швидкість обігу знань» помітно падає [51; 56].

Водночас стійкість і масштаб впливу аналітичних центрів визначаються їхньою здатністю працювати на перетині аналітики, кіберзахисту та інформаційної безпеки. Коли центри швидко продукують стандартизовані повідомлення про загрози, індикатори компрометації, таксономії маніпуляцій і практичні рекомендації, вони зменшують часовий лаг між інцидентом і публічною комунікацією, стабілізують поле дискусії та знижують простір для дезінформації; коли ж цього бракує, домінують фрагментарні повідомлення, що підривають інформаційну гігієну та довіру [49; 51]. Технічна інтероперабельність (машиночитні формати, спільні метадані, версіонування) і застосування інтелектуальних методів підтримки рішень додатково прискорюють обіг знань» і покращують узгодженість урядових меседжів із потребами медіа й громадян [6, с. 402–404].

Системні проблеми залишаються – слабка взаємодія між державними, недержавними та академічними аналітичними установами, нерівномірна регіональна присутність і недостатня інтегрованість у міжнародну експертну спільноту роблять ефект їхньої діяльності фрагментарним і ситуативним [24, с. 88–92]. Подолати ці бар'єри можна шляхом стандартизації даних і підходів до досліджень, налагодження узгодженої співпраці між державними та недержавними аналітичними установами з використанням спільної термінології, а також розвитку системної багатомовної комунікації, узгодженої з європейськими вимогами, що сприятиме ширшому міжнародному використанню аналітичних досліджень українських аналітичних центрів і підсилуватиме довіру до них [56].

Отже, національний інформаційний простір постає як відкрита, поліцентрична система, у якій інформаційно-аналітичні центри виконують роль ключових посередників між даними, прийняттям рішень і публічною комунікацією. Вони формують соціальний барометр» настроїв суспільства, забезпечують доказову базу для реформ і місцевого планування, задають ритм публічної дискусії через індекси, трекери, регулярні огляди та спеціалізовані дослідження. У кризових ситуаціях ці інституції працюють як сенсори раннього попередження, поєднуючи моніторинг, фактчекінг, документування порушень, аналітику санкцій, кіберзагроз і дезінформаційних кампаній, що зменшує простір для маніпуляцій та підтримує стійкість суспільства.

Водночас можливості інформаційно-аналітичних центрів суттєво обмежуються низкою практичних проблем. Насамперед йдеться про нестачу стабільного фінансування, недостатню взаємодію між державними і недержавними центрами, науковим середовищем, а також про кадровий дефіцит і слабку включеність у міжнародні аналітичні та дослідницькі спільноти. Для посилення їхньої ролі необхідні не лише організаційні зміни, а й узгодження підходів до роботи з даними, оновлення технічної бази, ширше використання цифрових інструментів підтримки управлінських рішень і розвиток системної багатомовної комунікації відповідно до європейських

практик. За таких умов аналітичні центри можуть відігравати значно активнішу роль — не обмежуватися лише формуванням інформаційного порядку денного, а й реально впливати на вироблення послідовної та обґрунтованої політики України як на національному, так і на міжнародному рівнях.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження зроблено наступні висновки.

Інформаційно-аналітична діяльність пройшла еволюцію від традиційного збору та опрацювання відомостей до комплексних інтелектуальних практик, заснованих на інтеграції методів аналізу даних, інтерпретаційних моделей, цифрових технологій та систем підтримки рішень.

У результаті аналізу понятійно-категоріального апарату інформаційної парадигми сучасного українського суспільства, зокрема поняття інформаційно-аналітична діяльність», встановлено наявність різних підходів до його тлумачення в науковому дискурсі.

Водночас найбільш нормативно обґрунтованим є таке визначення: інформаційно-аналітична діяльність – сукупність дій та заходів на основі концепцій, методів і засобів, нормативно-методичних матеріалів для збору, накопичення, обробки та аналізу даних на основі інформаційних технологій [53].

Історіографічний аналіз наукових публікацій засвідчує, що у сучасній історіографії сформувався пласт досліджень, присвячених інформаційно-аналітичній діяльності та діяльності аналітичних центрів. Праці, присвячені інформаційній аналітиці, охоплюють теоретичний, методологічний і прикладний аспекти – це науковий доробок таких вчених як В. М. Варенко, В. В. Загуменни, О. І. Кузьменко, О. М. Кобелева, Л. Я. Філіпової, Н. Бойко, Д. В. Василенко, К. А. Дубняк, Т. В. Лисенко, О. Львова, О. Ляшенко, С. Д. Палія та ін. У своїх працях зазначені автори аналізують проблеми формування й функціонування інформаційно-аналітичної діяльності, інституційного розвитку аналітичних центрів, особливості інформаційного простору України, питання кібербезпеки та європейської інтеграції.

Огляд джерельної бази дозволяє констатувати її достатню репрезентативність. Визначено та проаналізовано основні групи джерел: офіційні вебсайти інформаційно-аналітичних центрів та їхні сторінки у

соціальних мережах, статистичні та аналітичні дані. Офіційні сайти досліджених центрів містять аналітичні продукти, електронні архіви, публікації та дослідження, моніторингові дані, мультимедійні матеріали їхньої діяльності. Саме ці ресурси дали змогу здійснити комплексний аналіз практичної складової роботи ІАЦ та оцінити їхню діяльність та місце в сучасному національному інформаційному просторі.

Інформаційно-аналітичні центри посідають важливе місце у формуванні сучасного інформаційного простору України, забезпечуючи вироблення знань, підтримку державної політики, зміцнення інформаційної безпеки та розвиток демократичних процесів. У контексті цифрової трансформації суспільства їхнє значення суттєво зростає, адже саме вони акумулюють, інтерпретують і поширюють інформацію, необхідну для прийняття рішень на різних рівнях управління – від урядових структур до громадського сектору. Діяльність таких центрів набуває особливого стратегічного значення в умовах воєнного стану, коли аналітична підтримка та оперативне оцінювання ризиків стають фундаментом національної стійкості.

Інформаційно-аналітичні центри України розвивалися від вузьких дослідницьких груп до багатофункціональних інституцій, які поєднують наукову аналітику, соціологічні дослідження, експертні оцінки, моніторинг медіа, розробку прогнозів і формування рекомендацій. Вони виступають важливими компонентами інформаційного суспільства, оскільки забезпечують циркуляцію даних, генерацію знань, критичне осмислення суспільних процесів і фільтрацію інформаційних потоків. Сучасні інформаційно-аналітичні центри працюють на перетині класичних дослідницьких методологій і цифрових технологій, що дозволяє їм діяти швидше, точніше й ефективніше.

Аналіз онлайн-представництва та оцінка практики діяльності українських інформаційно-аналітичних центрів дала змогу визначити їхній внесок у розвиток національного інформаційного простору. Державні ІАЦ – Державна установа Інститут економіки та прогнозування НАН України», Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи, Інститут соціології

НАН України, Національний інститут стратегічних досліджень та Центр протидії дезінформації – демонструють високий рівень системності, науково обґрунтованої аналітики та включеності у державну політику. Недержавні інституції – Cedos, DiXi Group, Центр Разумкова та інші – забезпечують плюралізм аналітичних досліджень, гнучкість, оперативність реагування на суспільні виклики та активну взаємодію з громадськістю й медіа. Їхні офіційні вебсайти, інформаційні продукти, сторінки у соціальних мережах відіграють важливу роль у поширенні аналітичних даних.

Спільним для обох груп центрів є здатність забезпечувати аналіз публічних політик, прогнозування, оцінювання ризиків, виявлення інформаційних загроз та формування рекомендацій, необхідних державним інституціям та суспільству. Особливо актуальною є їхня діяльність у період російсько-української війни, коли аналітичні центри виконують функцію певних інформаційних стабілізаторів», що дозволяють швидко оцінювати ситуацію, надавати наукові обґрунтування рішень і протидіяти дезінформації. Саме вони мають значний потенціал для того, щоб стати одним із ключових механізмів укріплення національної стійкості, міжнародного лобіювання та післявоєнного планування розвитку України.

У дослідженні встановлено, що вітчизняні інформаційно-аналітичні центри працюють як незалежні громадські інституції (наприклад, Cedos, DiXiGroup, Центр Разумкова та ін.), так і державні аналітичні структури (Інститут економіки та прогнозування НАНУ, НІСД, Центр протидії дезінформації та ін). Функціональні можливості таких центрів значно розширюються завдяки цифровим технологіям: автоматизованим системам збору даних, інформаційно-аналітичних систем, платформам моніторингу, інструментам візуалізації, мультимедійним форматам і соціальним мережам, які забезпечують широку комунікацію з аудиторіями. Це підтверджує їхню здатність працювати як аналітичні хаби, що поєднують дослідження, публічну експертизу та інформаційний супровід реформ.

Практичний аналіз діяльності українських інформаційно-аналітичних центрів показав, що вони відіграють важливу роль у державному управлінні, медіапросторі, освіті, науковій діяльності, секторальних реформах і формуванні громадської думки. Значна частина центрів активно долучається до обговорення державної політики, готує аналітичні звіти, моделює сценарії розвитку, досліджує соціальні, економічні, енергетичні та безпекові процеси. Їхня діяльність у воєнний час стала одним із головних інструментів оперативної оцінки ситуації та вироблення рішень – від аналізу гуманітарних викликів до прогнозування наслідків війни, оцінювання національної безпеки та протидії дезінформації. Аналітичні центри також активно працюють на міжнародному рівні, надаючи міжнародній спільноті аналітичну інформацію про Україну, сприяючи залученню підтримки та протидіючи російським інформаційним атакам.

Проведене дослідження дозволило виявити ключові проблеми розвитку інформаційно-аналітичних центрів: нерівномірний рівень ресурсного забезпечення, потребу у стандартизації аналітичних підходів, недостатню цифрову компетентність частини фахівців, обмежений доступ до якісних даних, потребу у посиленні кібербезпеки та системній взаємодії між державою, академічними інституціями й громадським сектором. Водночас з'ясовано, що ці виклики можуть бути подолані шляхом модернізації аналітичної інфраструктури, розвитку кадрового потенціалу, впровадження сучасних інформаційних систем, міжнародної кооперації та удосконалення підготовки фахівців у сфері аналітичної діяльності.

Узагальнюючи результати, можна стверджувати, що інформаційно-аналітичні центри є невід'ємним елементом сучасної інформаційної екосистеми України. Вони забезпечують об'єктивність суспільних процесів, підвищують якість державних рішень, зміцнюють інформаційну безпеку, підтримують науковий і громадянський дискурс і формують основу для стратегічного планування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітичні доповіді, записки, статті. *Центр Разумкова*. URL: <https://razumkov.org.ua/vydannia/analitichni-dopovidi-zapysky-statti> (дата звернення: 28.11.2025).
2. Аналітичні центри сьогодні й завтра: погляд з України. *Центр Разумкова*. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/analitichni-tsentry-sogodni-i-zavtra-pogliad-z-ukrainy> (дата звернення: 28.11.2025).
3. Бойко Н. В. Інформаційно-аналітична діяльність органів місцевого самоврядування - важлива складова процесу прийняття управлінських рішень. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 1. С. 65–71.
4. Варенко В. М. Інформаційна аналітика в Україні: необхідність упровадження, проблеми функціонування, перспективи розвитку. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2013. № 1. С. 35-38. С. 35
5. Варенко В. М. Інформаційно-аналітична діяльність : навч. посіб. Київ : Ун-т Україна», 2014. 417 с.
6. Василенко Д. В. Розвиток інформаційно-аналітичного забезпечення підтримки рішень органів публічного управління в умовах надзвичайних ситуацій. *Публічне управління та адміністрування*. 2024. № 4. С. 401–406.
7. Демографічні прогнози. Індекс регіонального людського розвитку idss.org.ua. URL: https://idss.org.ua/ukr_index/irlr_2014 (дата звернення: 11.11.2025).
8. ДУ Інститут економіки та прогнозування НАН України». *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/people/ДУ-Інститут-економіки-та-прогнозування-НАН-України/100071112570814/> (дата звернення: 11.11.2025).
9. Дубняк К. А. Інформаційний простір: структура та функціональні параметри. *Держава та регіони*. 2015. Т. 4. № 24. С. 21–25.

10. Загуменна В. В., Кузьменко О. І. Інформаційно-аналітична діяльність як наукова та навчальна дисципліна: еволюція, тенденції розвитку. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 4. С. 102–107.

11. ІЕД/IER. *Facebook*. URL: https://www.facebook.com/IER.Kyiv/?locale=uk_UA (дата звернення: 21.11.2025).

12. Індекс реформ 271: безбар'єрні маршрути для маломобільного населення. *VoxUkraine | Вокс Україна* – більше ніж найкраща аналітика про Україну. URL: <https://voxukraine.org/indeks-reform-271-bezbar-yerni-marshruty-dlya-malomobilnogo-naselennya> (дата звернення: 15.10.2025).

13. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України. Офіційний сайт. URL: <https://idss.org.ua/about> (дата звернення: 11.11.2025).

14. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. | *LinkedIn*. URL: <https://ua.linkedin.com/company/ierkyiv> (дата звернення: 19.11.2025).

15. Інститут соціології НАН України. Офіційний сайт. URL: <https://isnasu.org.ua/index.php> (дата звернення: 16.11.2025).

16. Інститут Соціології НАНУ. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/InstituteofSociology> (дата звернення: 11.11.2025).

17. Інформація про захоплення Сіверська – фейк. *cpd.gov.ua*. URL: <https://cpd.gov.ua/international-direction/ssha/informacziya-pro-zahoplennya-siverska-fejk/>.

18. Історія Центру. *Центр Разумкова*. URL: https://razumkov.org.ua/pro-nas/istoriia-tsentru?utm_source.com (дата звернення: 11.11.2025).

19. Книги та підручники. *Інститут соціології НАН України*. URL: <https://isnasu.org.ua/publish/books.php> (дата звернення: 11.11.2025).

20. Кобелєв О. М. Еволюція інформаційно-аналітичних технологій. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2009. № 26. С. 108–115.
21. Кобелєв О. М. Інформаційно-аналітична діяльність бібліотек у системі соціального управління. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2012. № 35. С. 83–92.
22. Корнієнко А. Роль інформаційно-аналітичних центрів у формуванні інформаційного простору України. *Проблеми й перспективи розвитку інформаційної, бібліотечної та архівної справи: матеріали доповідей учасників XIII Міжвузівського науково-практичного семінару (м. Луцьк, 04 груд. 2025 р.)*. Луцьк: Луцький інститут розвитку людини Університету Україна», 2025. Вип. 13. С. 17–19
23. Кузьменко О. І., Загуменна В. В. Трансформація та розширення функцій бібліотек у сучасному цифровому просторі. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 3. С. 38–44.
24. Лисенко Т. В. Проблеми функціонування мережі інформаційно-аналітичних центрів України на сучасному етапі. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 4. С. 86–94.
25. Львова О., Ляшенко О. Неурядові аналітичні центри України: сучасні особливості розвитку та управління. *Вчені записки Університету "Крок"*. 2023. Т. 4. № 72. С. 78–85.
26. Мандзюк О. Поняття та зміст аналітичної діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 10. С. 171–176.
27. Місія, візія, історія.... ДУ Інститут економіки і прогнозування НАН України. *Головна. ДУ Інститут економіки і прогнозування НАН України*. URL: <https://ief.org.ua/about/istorija-instytutu> (дата звернення: 11.11.2025).
28. Місцеве енергетичне планування в Україні: результати опитування громад – DiXi Group. *DiXi Group*. URL: <https://dixigroup.org/analytic/misczeve-energetichne-planuvannya-v-ukraini-rezultati-opituvannya-gromad/>.

29. Напрями досліджень. ДУ Інститут економіки і прогнозування НАН України. *ДУ Інститут економіки і прогнозування НАН України*. URL: <https://ief.org.ua/about/napriamy-doslidzhen> (дата звернення: 11.11.2025).

30. Національний інститут стратегічних досліджень. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/nissgovua/> (дата звернення: 11.11.2025).

31. Національний інститут стратегічних досліджень. *Youtube*. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCer2UJs46U2ex5YqC71bmNQ> (дата звернення: 11.11.2025).

32. НІСД/NISS Аналітика. *Telegram*. URL: https://t.me/niss_gov_ua/ (дата звернення: 11.11.2025).

33. Новини. *Idss*. URL: <https://idss.org.ua/index> (дата звернення: 11.11.2025).

34. Осмолівська А. О. Інформаційний простір України: національний та зовнішньо-політичний виміри. *Матеріали наукової конференції (2019–2020 рр.)* : наук. конф., м. Вінниця, 1 квіт. – 31 трав. 2021 р. 2021. С. 278–280.

35. Основи інформаційно-аналітичної діяльності : навч. посіб. / І. В. Захарова та ін. Черкаси : Східноєвроп. ун-т ім. Рауфа Абляз., 2024. 347 с.

36. Оцінка ситуації в країні, довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів, ставлення до виборів під час війни, віра в перемогу (лютий–березень 2025р.). *Центр Разумкова*. URL: https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-stavlennia-do-vyboriv-pid-chas-viiny-vira-v-peremogu-liutyiberezen-2025r?utm_source.com (дата звернення: 19.09.2025).

37. Палій С. Діяльність інформаційно-аналітичних центрів в Україні у контексті ухвалення управлінських рішень: дис....доктора філософії. спец. 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Київ, 2023. 193 с.

38. Палій С. Перспективні напрями розвитку діяльності інформаційно-аналітичних центрів в контексті прийняття ефективних управлінських

рішень. *European scientific congress* : міжнар. наук. конф., м. Мадрид, 15–17 трав. 2023 р. 2023. С. 331–335.

39. Питання Національного інституту стратегічних досліджень : указ Президента України від 07.10.2019 № 737/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/737/2019#Text>

40. Порядок створення безбар'єрних маршрутів у населених пунктах: Постанова Кабінету міністрів України від 20 серпня 2025 р. № 1007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1007-2025-п#Text>

41. Про індекс. *Економічні реформи в Україні..* URL: https://reforms.voxukraine.org/about?utm_source.com (дата звернення: 11.11.2025).

42. Про Інститут. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. *Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.* URL: http://www.ier.com.ua/ua/institute/about_institute (дата звернення: 11.11.2025).

43. Про нас. *Cedos*. URL: <https://cedos.org.ua/pro-nas/> (дата звернення: 11.11.2025).

44. Про нас. *DiXi Group*. URL: <https://dixigroup.org/about-us/> (дата звернення: 11.11.2025).

45. Пуцентейло П. Р. Аналітичне забезпечення діяльності підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2015. № 1. С. 168–174

46. Разумков Центр. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/therazumkov/> (дата звернення: 19.10.2025).

47. Свобода слова в Україні у листопаді 2025 року. *Інститут масової інформації*. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/barometr-svobody-slova-zalystopad-2025-roku> (дата звернення: 30.11.2025).

48. Соціальні очікування як чинник конструювання взаємодій в умовах суспільної нестабільності: монографія / за ред. О. Злобіної. Київ: Інститут соціології НАН України, 2025. 353 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1yj5Oexc96jhdxxhRuRly3d1tVntdK1MZD/view>

49. Старостін О. Ю. Особливості забезпечення кібербезпеки в інформаційному просторі України в умовах воєнного стану. *Форум права*. 2025. Т. 1. № 81. С. 90–96.
50. Стратегічна панорама. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/zhurnal-stratehichna-panorama/stratehichna-panorama> (дата звернення: 25.11.2025).
51. Суський Г. В. Сучасний інформаційний простір та питання кібербезпеки. *Кібербезпека: освіта, наука, техніка*. 2024. Т. 1. № 25. С. 129–139.
52. Теми. Cedoss. URL: https://cedos.org.ua/topics/?utm_source.com (дата звернення: 28.10.2025).
53. Термін Інформаційно-аналітична діяльність» // Термінологія законодавства / Законодавство України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/11539/sp:max25> (дата звернення: 27.11.2025).
54. Фейк про повернення» парових потягів в Україні. URL: <https://cpd.gov.ua/international-direction/ssha/fejk-pro-povernennya-parovyh-potyagiv-v-ukrayini/>.
55. Філіпова Л. Я. Системи бізнес-аналітики: сучасні тенденції розвитку. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 1. С. 43–48.
56. Фролова О., Чекмарьова В. Інтеграція України до європейського інформаційного простору. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2022. Т. 2. № 13. С. 66–77.
57. Хто ми – Uacrisis.org. URL: <https://uacrisis.org/uk/pro-nas> (дата звернення: 11.10.2025).
58. Хто такі київські урбаністи? Аналітичний центр Cedoss. URL: https://hmarochos.kiev.ua/2021/07/05/hto-taki-kyuyivski-urbanisty-analitychnyj-czentr-cedos/?utm_source.com (дата звернення: 30.11.2025).
59. Центр дослідження мордоRU. Youtube. URL: <https://www.youtube.com/@mordorcenter> (дата звернення: 27.09.2025).

60. Центр протидії дезінформації. Офіційний сайт.
URL: <https://cpd.gov.ua/> (дата звернення: 19.11.2025).

61. Центр протидії дезінформації. *Telegram*.
URL: <https://t.me/CenterCounteringDisinformation> (дата звернення: 21.11.2025).

62. Центр протидії дезінформації. *Youtube*.
URL: <https://www.youtube.com/channel/UC1BZKHwDWZO4IJcE9QZ6VXQ> (дата звернення: 30.11.2025).

63. Центр протидії дезінформації.
URL: <https://invite.viber.com/?g2=AQBtLvRmzbx6oE53T9uSM/PcHd6rzh2vBUXWоYJxTSaaUY5JP2QhUyO7fGopSCyn&lang=uk> (дата звернення: 11.11.2025).

64. Центр протидії дезінформації. *Facebook*.
URL: <https://www.facebook.com/protydiyadezinformatsiyi.cpd> (дата звернення: 18.11.2025).

65. Шашкова Л. О. Аналітика. *ВУЕ*.
URL: <https://vue.gov.ua/Аналітика> (дата звернення: 21.11.2025).

66. Cedoss. *LinkedIn* *Україна*.
URL: <https://ua.linkedin.com/company/centre-for-society-research> (date of access: 25.11.2025).

67. Cedoss. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/Cedoss.org.ua> (дата звернення: 24.11.2025).

68. CEDOS. *On Think Tanks*. URL: https://onthinktanks.org/think-tank/cedos/?utm_source.com (date of access: 21.11.2025).

69. Cedoss. *Youtube*.
URL: https://www.youtube.com/channel/UC3kWgCHHCeI3_-jQGRaKTvw (date of access: 11.11.2025).

70. cedoss_ua. *Instagram*. URL: https://www.instagram.com/cedoss_ua/ (date of access: 29.11.2025).

71. Center for Countering Disinformation. *X (formerly Twitter)*.
URL: <https://x.com/CforCD> (date of access: 11.11.2025).

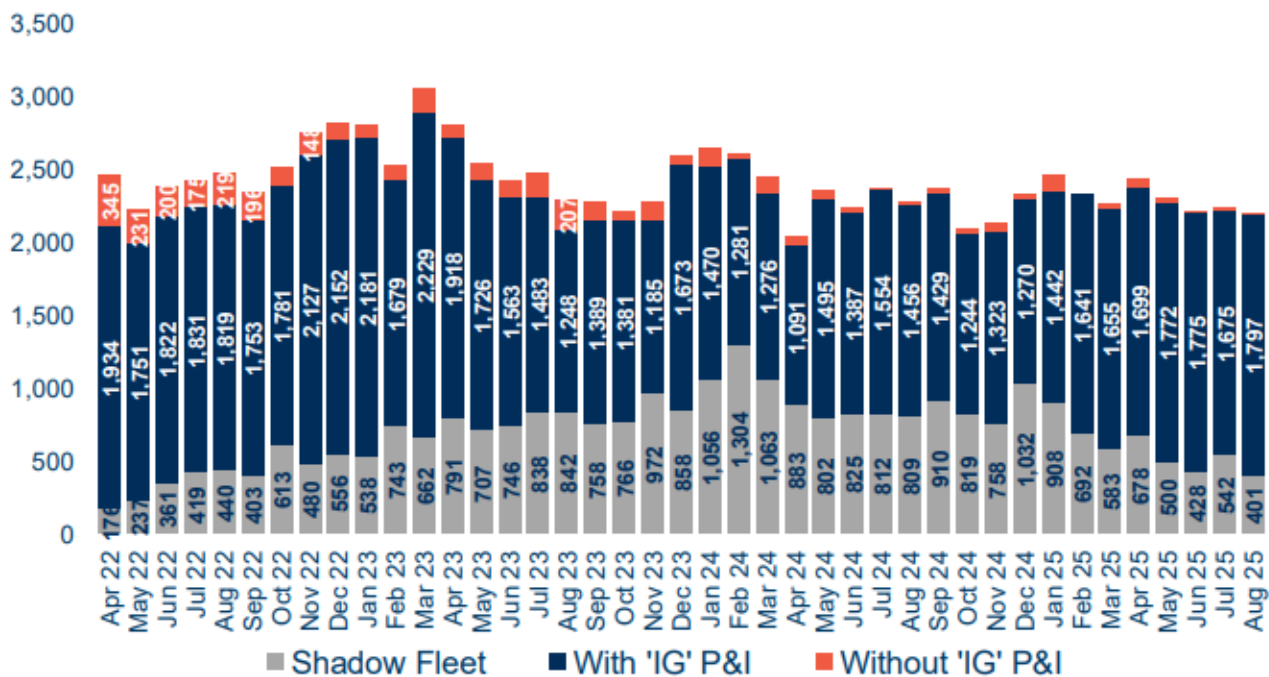
72. cpd.gov.ua (Центр протидії дезінформації). *TikTok*. URL: <https://www.tiktok.com/@cpd.gov.ua> (дата звернення: 11.11.2025).
73. DiXi Group. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/dixiUA> (дата звернення: 11.11.2025).
74. DiXi Group. *LinkedIn* Україна. URL: <https://ua.linkedin.com/company/dixigroup> (date of access: 28.11.2025).
75. DiXi Group. *Youtube*. URL: https://www.youtube.com/@dixi_group (date of access: 29.11.2025).
76. Eldis.. URL: https://archive.ids.ac.uk/eldis/organisation/A6456.html?utm_source=chatgpt.com (date of access: 20.11.2025).
77. Freedom of Speech Barometer – IMI. *IMI*. URL: https://imi.org.ua/en/monitorings/freedom-of-speech-barometer?utm_source.com (date of access: 21.10.2025).
78. Hromadska N. Think tanks in modern Ukraine: challenges and development prospects. *Public Administration and Regional Development*. 2024. No. 24. P. 610–627.
79. National Institute for Strategic Studies (NISS UA). *X (formerly Twitter)*. URL: https://x.com/NISS_ua?s=09 (date of access: 16.11.2025).
80. razumkov centre. *Youtube*. URL: <https://www.youtube.com/c/razumkovcentre> (date of access: 18.11.2025).
81. Razumkov Centre. *X (formerly Twitter)*. URL: <https://x.com/RazumkovC> (date of access: 11.11.2025).
82. razumkov_centre. *Telegram*. URL: https://t.me/razumkov_centre (date of access: 19.11.2025).
83. Russian Oil Tracker. *Kyiv School of Economics – Kyiv School of Economics*. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/10/ROT_SEP25.pdf (date of access: 14.11.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

Експорт російських нафтопродуктів морським транспортуванням, тис.
дол./день

Russian seaborne oil products exports, kb/d

Джерело: [83]